

LETO XI

Številka 49

Jesenice, 12. decembra 1969

ZELEZAR — GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA ŽELEZARNE JESENICE

— Ureja redakcijski odbor — Glavni in odgovorni urednik Joža Vari — Rokopisov in fotografij ne vračamo — Naslov: Uredništvo »Železarja« Železarna Jesenice. Telefon int. uredništvo 483, administracija 484 — Tisk CP »Gorenjski tisk«

ŽELEZAR

V petih letih si je ogledalo našo železarno čez 29000 mladine

V zvezi z usmerjanjem mladine v metalurške poklice in zaradi pomanjkanja strokovno usposobljenega kadra oziroma upadanja interesa za metalurške poklice, so se pred petimi leti vrata Železarne bolj široko odprla za ogled obratov in delavnic. To je zahtevalo manjše organizacijske spremembe. Oddelek za izobraževanje odraslih pri ŽIC je dobil v ta namen dva usposobljena vodiča — upokojenca Železarnice, ki sta stalno pripravljena sprejeti in voditi ekskurzije. S tem sta razbremenila redno zaposlene v Železarni, ki so opravljali to delo med službo. Izvršeni so bili tudi ustrezni varnostni ukrepi npr.: določena je bila pot v Železarni, po kateri sme voditi voditi grupo, pred vstopom v Železarno jih vodič opozori na nevarnosti, ki pretijo, na disciplino, vsakdo dobi pred vstopom čelado itd.

Ta spremenjen odnos do ekskurzij in organizacijske spremembe so rodile uspehe, kar nam najbolj nazorno pokažejo naslednje številke:

V letu 1965 je bilo vodenih 157 grup s 5.554 udeleženci, v letu 1966 je bilo vodenih 264 grup s 7.871 udeleženci, v letu 1967 je bilo vodenih 197 grup s 4.947 udeleženci, v letu 1968 je bilo vodenih 202 grup s 5.027 udeleženci, v letu 1969 je bilo vodenih 198 grup s 5.589 udeleženci.

Skupaj je bilo torej vodenih v petih letih 1018 grup s čez 29.000 udeleženci. Iz poprečja lahko vidimo, da so grupe štele okrog 28 udeležencev, kar je že zgornja meja za jakost grupe glede na varno vodenje po obratih. Ob tem moramo poudariti, da si je približno ena tretjina šolske mladine ogledala tudi naš železarski muzej, kjer jih vodita ista vodiča.

Razveseljivo je, da v vseh petih letih vodenja ekskurzij ni bilo nobene nesreče, kar je največja zasluga obeh vodičev — upokojenca Železarnice Alojza Tratnika in Jakoba Šranca. Za to zahtevno in odgovorno delo zaslužita javno priznanje in zahvalo. Zadovoljstvo in hvaležnost šole in drugi izražajo v zahvalnih pismih, ki jih ŽIC dobiva v zvezi z vodenjem ekskurzij.

Kot primer citiramo dve taki pismi:

»Letos so naši vajenci obiskali na poti v Planico tudi

železarno na Jesenicah. Radi bi se vam iskreno zahvalili za vašo pomoč in dobro voljo, ki ste jo pokazali pri organizaciji obiska v železarni Jesenice, posebno pa se želimo zahvaliti tovarišu, ki nas je čakal in bil potem z nami ves čas obiska. Izražamo tem potom popolno zadovoljstvo z obiskom in vsem, kar ste nam lahko nudili in pokazali.

Se enkrat — najlepša hvala!

Če boste kdaj organizirali izlet v ribniško dolino, saj je tudi ta polna kulturnih in zgodovinskih znamenitosti iz starejše zgodovine in NOB, vam bomo radi pomagali in vam tako poizkusili vrniti vsaj del tega, kar ste vi nudili nam. V tem slučaju nam pišite.

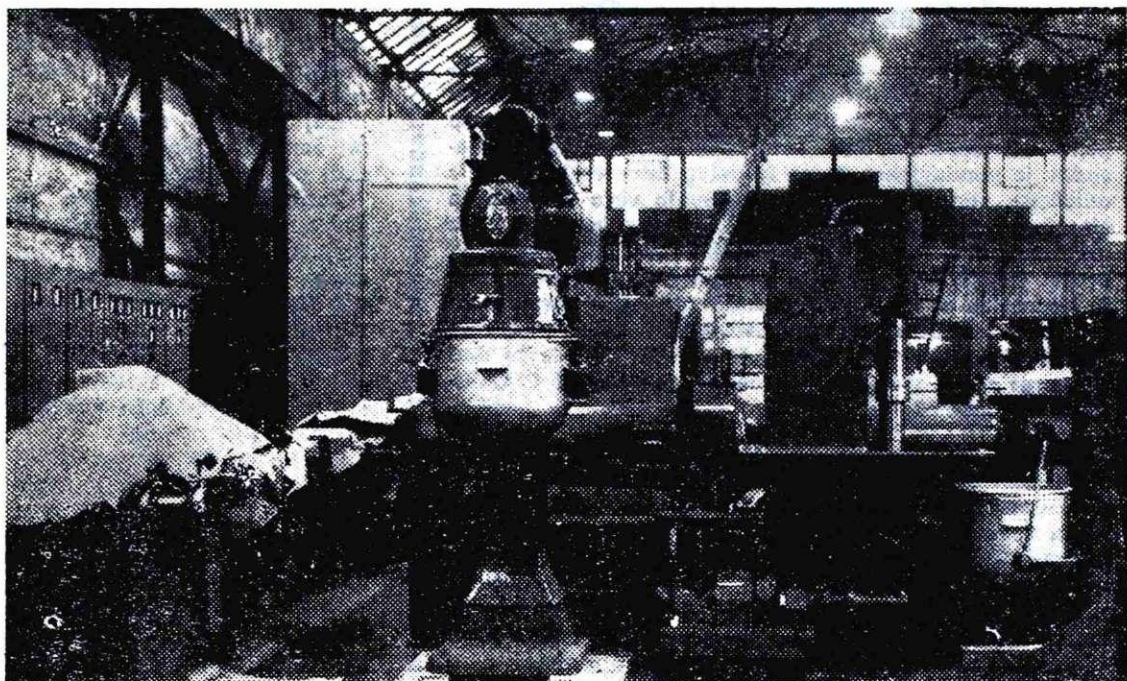
KOVINSKO PODJETJE RIBNICA

vodja šolske delavnice

»Dne 6. in 13. 11. 1969 so si učenci 8. razredov naše šole ogledali železarno in valjarno na Beli. Z ogledom smo bili prav zadovoljni, ker učencem to zelo koristi pri pouku kemije. Oba vodiča sta se pri razlagi potrudila in prijazno odgovarjala na vprašanja učencev.

Za ogled se vam zelo zahvaljujemo!

Osnovna šola
»Peter Kavčič«
Škofja Loka

Leta 1966 so v nekdanji hali cevarne namestili nove naprave za proizvodnjo elektrod, kar je pomenilo veliko prelomnico v delu elektrodnega oddelka

Trideset let elektrodnega oddelka

Sodelavci elektrodnega oddelka so se v petek, 5. decembra zbrali v dvorani delavskega doma pri Jelenu in proslavili tridesetletnico obstoja njihovega obrata. Za kulturni program je poskrbel pevski zbor Jeklar in recitatorji, potem pa je predsednik sindikalnega odbora tov. Kokošar pozdravil zbrane delavce in goste, med njimi inž. Arzenška, ki je zastopal direktorja Železarnice tehničnega direktorja Bogomila Homovca, šefa DE predelovalni obrati inž. Vičarja ter predstavnike strokovnih služb in obratov, s katerimi elektrodni oddelček vsa leta uspešno sodeluje. Na proslavi je bilo tudi več upokojenih sodelavcev elektrodnega odd. Zatem je inž. Mlakar, obratovodja elektrodnega oddelka, obrazložil razvojno pot obrata. Iz obsežnega poročila inž. Mlakarja povzemamo glavne misli.

S proizvodnjo elektrod so na Jesenicah začeli že pred drugo svetovno vojno. Takrat je bila najbolj iskana oplaščena elektroda, vendar se je Železarna odločila za proizvodnjo strženskih elektrod. Pred in med vojno so v železarni proizvajali v glavnem dve vrsti strženskih elektrod: »Savico« in »Triglav«. V zadnjih letih okupacije je bila proizvodnja elektrod povsem ukinjena. Po osvoboditvi so s proizvodnjo elektrod nadaljevali, tako da so jih leta 1949 izdelali že okrog 900 ton. Toda razvoj varilne tehnike je čedalje bolj zahteval proizvodnjo oplaščenih elektrod. Začeli so s proizvodnjo elektrod »Bled« in sicer v začasnih prostorih jeklovleka na precej primitiven način. Pomagali so si z Oerlikonovo stiskalnico EP-1. Leta 1948 so nabavili dve boljši elektrodni stiskalnici EP-5, obrat pa so preselili iz tesnih prostorov v stavbo, ki je bila prvotno namenjena za skladišče gradbenega materiala, ki pa dimenzijsko ni ustrezala principom industrijske proizvodnje. Režalne stroje so našli med starim železom in jih usposobili. Elektrodni oddelček je postal šele leta 1953 samostojni obrat, takrat so začeli tudi uvajati industrijske principe proizvodnje. Začelo se je ra-

Vsaka palica ima dva konca, resnica pa le enega

Pri takem neznanju, naivnosti in brezskrbni nedisciplini, ki jo pri nas opažam v ravnanju s stroji in posebno z žerjavom, dvomim, če bi kakršnokoli pojasnilo in strokovna razlaga kaj dosti osvetlila resnično stanje.

Glede na ponavljajoče nekonkretnosti in nedokumentirane kritike pa čutim dolžnost javno pojasniti nekaj v praksi že dokazanih dejstev o stanju vzdrževanja žerjavov, ki naj pokažejo v drugi luči vse odgovorne vodje dela in pa neposredne vzdrževalce, ključavničarje in električarje ter več ali manj tudi žerjavovodje.

Začnimo z zastoji. Poprečje mehanskih zastojev po va-

ljavniških in ostalih agregatih je za celo Železarno okrog 4,5 do 7 %, skupni vzdrževalni zastoji pa okoli 11 %. Točnost teh podatkov ni tako važna, če povem, da mehanskih zastojev na žerjavih ni niti cel odstotek, električnih je pa približno enako.

Zdrava pamet lahko pove, da je iskanje vzrokov za nedoseganje proizvodnje v zastojih žerjavov neresno, iskanje rešilne bilke, a žal, prevečkrat ponavljajoče. Vzroki zastojev se razdelijo nekako takole:

— 50 % odsotnost mazanja in neprilagojenost obratnim rameram,

— 25 % nepravilni obratovni režim,

— 25 % tekoče vzdrževanje (normalna obraba, pomanjkanje delovne sile, ni rezervnih delov, površnost vzdrževalcev).

Če pa na nekaterih ključnih žerjavih dosegamo prevelike zastoje, t. j.: 10—15 %, pa je vzrok v napačnih in nestrokovno določenih žerjavih (oba 15 Mp EP, pristaniški z Mp. 16 Mp Bela, valjarna 2400 št. 3 in 4, polip Sava 5 Mp, Bela 12,5 Mp, 5 t skladišče surovin HVŽ, HVŽ žarilnica ipd.).

Logična je namreč, da od npr. 10 žerjavov namenoma ne posvečamo dvema manj pozornosti, kot ostalim, ampak da je slabo stanje teh (Nadalj. na 2. str.)

(nadalj. na 2. str.)

»Vsi ljudje so obdarjeni s pametjo in zavestjo in bi morali ravnati drug z drugim kakor bratje«

Druga svetovna vojna, v kateri je človeštvo doživelo eno svojih največjih tragedij, je pokazala, da se mir ne more obvarovati, če se ne spoštujejo osnovne človekove pravice in svoboda. Že v ustanovni listini Združenih narodov je poudarjeno, da so ljudstva Združenih narodov odločena, »da na novo potrdijo svojo vero v temeljne človekove pravice, v dostojanstvo in veljavo človeške osebnosti, v enake pravice moskih in žensk, in narodov, bodisi velikih ali majhnih...« Desetega decembra 1948 je generalna skupščina Združenih narodov sprejela in razglasila **SPLOŠNO DEKLARACIJO ČLOVEKOVIH PRAVIC**, dve leti kasneje pa je odločila, da se ta dan po vsem svetu vsako leto praznuje kot **DAN ČLOVEKOVIH PRAVIC**.

Splošno deklaracijo človekovih pravic je generalna skupščina ZN razglasila kot skupen ideal, ki naj ga dosežejo vsa ljudstva in vsi narodi in za katerega je treba zastaviti vse sile, da se s postopnimi državnimi in mednarodnimi ukrepi zagotovi ureditev in spoštovanje teh pravic in svobod. Ta načela so z vso zlahtno vsebino vgrajena v naši ustavi in drugih zakonskih dokumentih ter pomenijo dnevno, zavestno borbo vseh naprednih sil v državi, da se v vsej svoji veličini uresničujejo v praksi, ker so osnova humanistični-socialistični družbi. Jugoslovanski narodi in naši predstaviški organi pa se tudi na vseh političnih tribunah in v praksi borijo in prizadevajo za zaščito in dviganje človeškega dostojanstva tudi izven naših meja. Pomoč nezavritim, kulturna sodelovanja, borba za mir in mednarodna koeksistenca itd. itd., so usmerjena v to, da se ohranijo prihodnji rodovi pred novo vojno, da se utrdi dostojanstvo in veljavo človeške osebnosti, da se ustvari zaupanje med narodi in ljudstvi ter da pripomoremo k družbenemu napredku in izboljšanju življenjskih pogojev nerazvitih držav.

Kljub Splošni deklaraciji človekovih pravic in kljub prizadevanjem naprednega sveta za uresničitev teh načel je na zemeljski obli še sto in sto milijonov ljudi, ki jim niso zagotovljene niti osnovne človekove pravice. Milijone otrok nima možnosti za pridobitev osnovne izobrazbe, milijonom ljudi so zaradi barve kože, spola, vere in drugih razlogov odvzete osnovne človekove pravice in svobode. Namesto pravic do posebne pomoči in podpore milijoni mater z otroki živi v lakoti in revščini. Milijonom je še odvzeta pravica do svobode mišljenja, besede, vesti in vere. Milijoni še trpijo v zaporih in taboriščih podvrženi mučenju ali surovemu, nečloveškemu ali ponižujočemu ravnanju ali kaznovanju. Milijoni so še izven varstva zakona...

Ob dnevu človekovih pravic pa nehoti misli zaidejo v daljni Vietnam, kjer znova gospodari zločin. Ko je kmalu po drugi svetovni vojni generalna skupščina ZN obravnavala zverinstva in masovna ubijanja, ki so jih delali fašisti, je to obeležila kot zločin genocida. Izvršilce in soudeležence teh zločinov, ki so bili izvajani, da bi uničili cele narode in ljudske skupnosti, je takrat generalna skupščina označila kot zločince, ki jih je potrebno postaviti izven zakona ne glede na funkcijo in položaj! In kaj delajo danes agresorji v južnem Vietnamu? Ali njihovi zločini in grozodejstva ne pomenijo tudi uničenje vietnamskega ljudstva? Ali ni značaj njihovih zločinov enak zločinom fašistov v II. svetovni vojni? Zločin genocida je danes prisoten tudi v južnem Vietnamu!

DAN ČLOVEKOVIH PRAVIC naj pomeni ponoven protest vsega naprednega človeštva proti tiraniji in barbarstvu, ki ga počenja ogresorji nad vietnamskim ljudstvom in ponovna zahteva za prenehanje zločinske vojne v Vietnamu.

Ta dan pa naj se tudi znova obudi v nas samih in prek nas v milijonih naprednih ljudi misel deklaracije: »Vsi ljudje se rodijo prosti in imajo enako dostojanstvo in enake pravice. Obdarovani so s pametjo in zavestjo in bi morali ravnati drug z drugim kakor bratje.«

Vsaka palica ima dva konca...

(Nadalj. s 1. str.)

dveh verjetno neke druge.

Seveda se tudi ne moremo popolnoma otresti krivde, ali umiti roke. Pa tudi za te subjekte slabost bi težko našli strokovne razlage. Nekako tako bi rekel. Povsod v tovarni se pojavljajo površnosti, nikjer se ne dela popolnoma tako kot se mora, zakaj naj bi bili ravno mi izjema. Na žalost imamo več policajev, kot pa je nas in smo deležni večje negativne pozornosti.

Kaj vse pa si s posameznimi žerjavi privoščimo, pa je tudi poglavje zase!

Zanimivo je tudi, da so krivci nepravilno naročenih žerjavov, ki so več ali manj znani, lepo rešeni vse nadaljnje skrbi, ko žerjave prevzame vzdrževanje. Krivda se lepo prenese na vzdrževalce, ki morajo večino krivde lepo sprejeti, ker nimajo nobenih formalnih opravičil.

Če pa že ni namen iskati krivce, pa mislim, da je logično, da je nekaj zastojev na ta račun treba opravičiti, ne pa (celo od nadrejenih v vzdrževanju) podcenjevati in degradirati v očeh kolektiva in sodelavcev vodje dela in ključavničarje, ki si bolj kot je poznano ali kot se kaže, prizadevajo urediti stanje na lep in urejen način. Še več, menim, da nekateri, ki nosijo glavno breme, zaslužijo hvalnost kolektiva, da še vztrajajo tam, kjer je že marsikdo odnehal.

Omenim naj le, da bi žerjavi stripper hale na Beli morali ob pravilni negi in rokovanju zdržati brez popravil pet let. Po treh letih je za moje pojme njihovo stanje slabše od nekaterih dvajset in več let starih žerjavov. Vzroki:

— Farval ročne mazilne črpalke se morajo mazati vsaki dve uri, v resnici se še enkrat na dnino ne mažejo.

— Ročni niplji se mažejo enkrat na dnino, v resnici se enkrat tedensko, pa še to nihče ne kontrolira.

— Žerjav se čisti tudi s krpami in lopato, ne samo z izpihavanjem, kot je najbolj komodno in enostavno.

— Vsako drugo delo, razen vertikalnega spuščanja in dvigovanja, je nepravilno. (Kaj se dogaja pri čiščenju peči?)

— Režim brez zavornega spuščanja stolpa je že imel posledice, pa jih bo še in so lahko katastrofalne.

— Žerjavovodje se menja in niso konkretno zadolženi za skrb nad žerjavi. Verjetno se sami ne premeščajo.

V valjarni 2400 se z žerjavi št. 3, 4. in 5. dela prav vse, kar komu pade na pamet. V redu, tak režim zahteva tehnologija. Zato pa vsaj enkrat po pol ure, od trikrat po pol ure, kolikor žerjavi v osmih urah ne delajo, moramo žerjav mazati, čistiti in pritrjevati. To pa je naloga žerjavovodij.

Na »platah«, saržirnice martinare, je pravzaprav osnova našega plana. Deset in več let pa trajajo pogovori o me-

njavi žerjavne proge V. S. in žerjavov 7, 5 Mp, pa ni še nobenih izgledov.

V starem železu je poševno vlečenje tako običajno, da sploh nihče več ne opazi. Samo potrgane in obrabljene vrvi, odtrgani ležaji, hitro obrabljena tekalna kolesa in razmajani mehanizmi se pa pripisujejo krivdi žerjavnega oddelka. Medtem ko se žerjavna proga, kot posledica premajhne skrbi za kapacitete v preteklosti, kar prenaša.

Takih primerov je še in še. Na Beli od 16 Mp žerjava namenjenega za montažo zahtevamo maksimalne časovne obremenitve. Portalni žerjav na Beli je improvizacija v moderni valjarni, posledica polovičnih rešitev. Polip 5 Mp Sava, popolnoma nesposoben obstoja, je strokovna napaka in obratuje prek vse tehnične logike.

Po vsem, kar se dogaja in kar vsak dan opazujem, trdim, da je zastojev še zelo malo, le žerjavov je veliko. Vsak dan opravimo 16 do 20 intervencij, leta 1967 smo jih 12—14. Pa jih bomo še več, če bomo tako brezskrbni, da vpricho inšpektorja ZZTV SRS z žerjavom tako poševno vlečemo pri skladanju vagonov, da se vrv lomi na konstrukciji mostu, kot sem letos doživel. Njegova intervencija pa je povzročila še užaljenost.

Še nekaj o produktivnosti in napredku žerjavnega vzdrževanja:

leta 1967 — 25 generalnih remontov,

leta 1968 — 40 generalnih remontov,

leta 1969 — čez 60 generalnih remontov z manj delovne sile. Ti remonts so bili uradno potrjeni z atesti. Stanje

teh žerjavov je po treh do petih mesecih funkcionalno isto kot pred remontom.

Od leta 1967 smo dobili v vzdrževanje okrog deset žerjavov, od tega livni žerjav 125 Mp EP. V letu 1970 bo priključena še nova aglomeracija. Število ključavničarjev se pa manjša, bolovanja in nezgode se večajo.

Vendar moram poudariti, da se število nezdob pri nevarnih delih ne večja, ampak le pri običajnem delu, kar je tipična posledica utrujenosti in tudi naveličanosti ljudi, ki so za enak osebn dohodek kot ostali izpostavljeni prav vsem težavam metalurškega vzdrževanja in ki naprej vedo, da starostno ne bo šel nihče v pokoj.

Za zaključek naj še povem, da za 80% primerov in urgenc lahko postrežem z argumentiranimi izgovori, ki pa seveda ob nepopolni podpori ostalih, nimajo primerne ostrine, niti rezultatov in jih celo vodje tehničnega sektorja radi obračajo sebi v škodo in ne v oprjemljiv argument, ki naj bi imel za posledico izboljšanje za doseganje proizvodnih načrtov.

Dokler pa se bodo vse moje akcije in predlogi končali že pri prvem nadrejenem, ne moremo pričakovati izboljšav, niti urejenih odnosov in dokler bomo vodje vzdrževanja dobili namesto resnične podpore le nasvet o pritisku navzdol in navzgor, brez možnosti, da se to dagaja tudi z OD, potem smo za naprej s stanjem kot je, lahko še zadovoljni, kajti resno se bojim, da bo še slabše. Ali bomo takrat zopet krivca dobili tam, kjer ga ni — o ostalih se bo pa samo govorilo.

F. J. ml.

Trideset let elektrodne oddelka

(Nadaljevanje s 1. strani)

»Bled«, pozneje pa so novi podivali uvožene. Leta 1957 so na zastarelih stiskalnicah že dosegli proizvodnjo 2.340 ton, proizvodnja strženskih elektrod pa je začela hitro upadati. Leto dni pozneje so nabavili novo stiskalnico EP-11, leta 1959 pa je obrat dobil zaključno obliko s proizvodno zmogljivostjo 5.000 oplaščenih elektrod in 1000 ton golih izdelkov. Precejšen padec v proizvodnji elektrod so beležili leta 1962, toda v letih 1964 in 1965 so se razmere izboljšale, tako da so uvedli na elektrodni stiskalnici EP-11 obratovanje na tri izmene. Leta 1966 so dobili novo avtomatizirano linijo za proizvodnjo elektrod, kar pomeni revolucionarno spremembo. Tako so lahko povečali produktivnost ter za velik del proizvodnje oplaščenih elektrod uvedli kontinuirni postopek pri sušenju elektrod. Z nabavo in preselitvijo glavne proizvodnje v halo

cevarne je proizvodnja dodatnega materiala za varjenje v železarni končno dobila pravo veljavo. Tako je iz skromnih začetkov pred 30 leti proizvodnja dodatnega materiala za varjenje dosegla pomemben delež celotne blagovne proizvodnje tako po količini kot tudi po vrednosti.

Obratovodja inž. Mlakar je s statističnimi podatki prikazal gibanje proizvodnje ter asortimenta po posameznih obdobjih. Na koncu je govoril še o perspektivi obrata. Še naprej je treba skrbeti za dokončanje predvidene rekonstrukcije, poleg tega pa izboljšati asortiment in kvaliteto, modernizirati tehnološki postopek in izboljšati pogoje zaposlenih. Nadaljevati je treba že začeto rekonstrukcijo proizvodnje praška in razvijati nove kvalitete. V načrtu imajo tudi proizvodnjo VAC žice ter tako imenovane polnjene varilne žice za avtomatske in polavtomatske postopke.

Izvršitev plana skupne in blagovne proizvodnje in odprave v novembru

Delovna enota	Skupna proizvodnja			Blagovna proizvodnja			Odprava
	program	izvrš.	%	program	izvrš.	%	
Plavž	11.900	11.046	92,8				
SM jeklarna	26.400	25.814	97,8				
El jeklarna	9.600	10.517	109,5				
Livarne	630	701	111,3		62		62
Šamotarna	1.600	1.516	94,7	330	325	98,4	325
TALILNICE:	50.130	49.594	98,9	330	387	117,3	387
Bluming	29.000	31.941	110,1	750	402	53,6	402
Valjarna trakov	10.300	9.367	90,9				
Linija rezanja	7.600	7.132	93,8	2.700	2.592	96,0	2.758
Težka proga	3.450	3.651	105,8	245	490	200,2	493
Lahke proge	3.000	3.409	113,6	1.845	2.198	119,1	2.194
Valjarna 2400	7.500	7.322	97,6	7.320	7.182	98,1	7.093
Valjarna 1300	3.290	3.095	94,1	3.230	3.022	93,6	3.535
Valjarna žice	6.400	6.678	104,4	1.385	1.596	115,2	1.596
Jeklovlek	1.300	1.312	100,9	1.300	1.312	100,9	1.325
HOP	300	300	100,0	295	265	90,0	378
VALJARNE:	72.140	74.207	102,9	19.070	19.059	99,9	19.774
Hladna valjarna	2.310	2.384	103,2	2.300	2.359	102,5	2.370
Žičarna	4.200	4.267	101,6	2.890	3.008	104,1	2.962
Elektrode	820	822	100,2	815	815	100,0	821
Prašek	60	61	101,3	60	61	101,3	59
Žebeljarna	860	826	96,0	835	812	97,2	835
PREDEL. OBRATI:	8.250	8.360	101,3	6.900	7.055	102,2	7.047
ŽELEZARNA:	130.520	132.161	101,3	26.300	26.501	100,8	27.208

Blagovne proizvodnje za dom je bilo planirane 260 ton izvršene pa 449 ton

Do zaključka letošnjega gospodarskega leta nas loči le še slab mesec. Osnutek plana za prihodnje leto imamo, potrditi ga mora le še delavski svet podjetja. Pred tem pa je še treba razčistiti, od kod bodo lahke proge dokončno le dobile material. Prva varianta, da 20.000 ton gredic naročimo na Ravnah, z razliko pa se oskrbimo z bluminga in nove valjarne žice ni ugodna, zaradi finančne nelikvidnosti z naše strani in zaradi omejenih možnosti izdelave z ravske strani. Komisija, ki je bila imenovana, da pregleda možnost uporabe kvadrata 130 do 150 mm z bluminga predlaga koriščenje III. strojne peči težke proge in enega ogrodka kot predproge. Takšna rešitev, seveda če ne bo zahtevala preveč finančnih sredstev, je sprejemljiva predvsem s stališča oskrbovanja jeklovleka iz domače valjarne tudi v prihodnje; postopoma naj bi se tudi proizvodnja lahkih prog omejila le za potrebe jeklovleka, nerentabilna prodaja vroče valjanih profilov pa naj bi se skrbila na minimum, ali pa sploh ukinila.

Se na en problem bi rad opozoril; k reševanju le-tega smo pristopili, vendar en tehnik tega ne more rešiti, če mu v vseh fazah ne pomagamo. To so odpadki, bogati na Ni, W, Mo in na ostalih elementih. Z njimi ne znamo gospodariti, ker ne sortiramo zmeraj odpadnega železa po grupah odpadkov. Če bi vsi obrati to delali dosledno, se nam Ni ne bi pojavljalo ladijski ali kotlovski kvaliteti. Najbolj neugodno je, če se Ni pojavi na Lectromelt peči, ki prvenstveno odliva brame ali na SM peceh, ki ne proizvajajo nizko legiranih jekel z Ni. Vsi, ki delajo na relaciji jeklarna—valjarne pri sortiranju in odpravi legiranih odpad-

kov naj upoštevajo to-le: z legiranim odpadnim železom zgubimo visoko vreden material in motimo tehnološki proces jeklarnice, če se ne držimo predpisov grup odpadkov.

TALILNICE: Proizvodnja na plavžih je bila nižja zaradi stalnega deževja, saj je imela ruda iz vagona za 4 % večjo vlažnost kot septembra, koks pa pri isti primerjavi za 2,85 % večjo, kar je zmanjšalo pogoje dela. Nadalje se je poslabšala dobit (izplen) iz vsipa in zmanjšali so delež indijskega hematita. SM jeklarna je izdelala 329 ton diname v ingotih in 1.400 ton bramskih formatov, s čemer je zadovoljila potrebe valjarne 1300, slabše pa HV. ASEA peč je imela do 13. novembra remont, sicer prvotno planiran decembra, ker pa je pritiskala redukcija električne energije, so ob vsej prizadevnosti vzdrževalcev lahko pričeli takoj z remontom. V času remonta smo uspeli izdelati na BBC peči nekaj visokolegiranih ventilskih jekel, ki smo jih poslali na prekovanje na Ravne.

VALJARNE: Bluming valjarna je pri štiriizmenskem obratovanju izkoristila 92,6 % koledarskega časa. Kljub 165 uram zastojev, med katerimi so mehanski na prvem mestu, je dosegla plan skupne proizvodnje, blagovna pa ne, zaradi izpada debele pločevine. Vse brame za prodajo polobrezane pločevine se zakladajo v globinske peči hladne, ker se predhodno flemajo. Pri pomankanju vložka za nadaljnje obrate smo strmeli za tem, da smo zakladali hladni vložek predvsem za te obrate. Valjarna trakov je imela 9 % manjšo skupno proizvodnjo, kot pa je bil operativni plan za november.

Ker sta bili v začetku meseca v obratovanju samo 2. in 3. globinska peč, smo zaradi neizpolnitve plana v tem obdobju slabo oskrbovali valjarno tanke pločevine; še danes imamo 56 bram za valjarno trakov pred talnimi pečmi.

Težka proga forsirano izdeluje gredice za preostala naročila prodaje. Poleg tega je v novembru prevladala 232 ton nizkolegirane OCR 4 za Ravne. Lahke proge še niso nadoknadile obveznosti za izvoz. Domačo prodajo kot izvoz bomo morali zaustavljati, ker je izguba vse večja.

Valjarna debele pločevine je v novembru povečala medfazno zalogo; zlasti žarenje in normalizacija predstavlja trenutno ozko grlo. S sprejetjem dodatnih naročil, ki se tem grlom izognejo, bomo v decembru lažje dosegli plan, vendar pa bo zaradi tega poprečna cena nižja.

V asortimentu valjarne 1300 zasledimo preinajhu realizacijo dinamo pločevine, ker je ostala zaradi pozno dospelga vložka v medfazi in kotlovske pločevine, ki ni bila realizirana v valjarni trakov. Pri žici se približujemo asortimentu tako za predelovalne obrate kot za prodajo. Od jeklovleka pričakujemo že v decembru povišano proizvodnjo, ker predvideva plan za leto 1970 znatno povečanje.

PREDELOVALNI OBRATI: V novembru je HV predelala največ valjanih trakov in Sisk TVT, kar je povzročilo za 2,5 % nižjo dobit (izplen) v odnosu na oktober. Dinamo trakov je bilo izdelanih 80 ton manj kot v preteklem mesecu, zaradi že prej omenjene slabe površine. V žičarni je bil dosežen operativni plan skupne in blagovne proizvodnje, le asortiment ni popolnoma zadovoljiv. Tako

ni bilo izdelanega dovolj prednapetega betona Ø 5 mm, VAC-a so namesto 30 ton proizvedli samo 11 ton zaradi izpadle šarže in slabe adhezije bakrove prevleke. Pri navadni pocinkani žici smo se morali prilagoditi tržnim omejitvam in zato pocinko-

valna linija ni delala teden dni. V pričakovanju doseganja tehničnih kapacitet v ŽVB bo nujno treba uskladi- ti optimalno delo te valjarne z željami in potrebami žičarne in najti temu primeren manevrski prostor.

— ec

Obvestila kolektivu • Obvestila kolektivu

DEŽURNA SLUŽBA V ŽELEZARNI

	telefon	
	v pisarni	doma
SOBOTA, 13. 12.:		
Franc GLOBOČNIK, plavž	340	740
NEDELJA, 14. 12.:		
inž. Avgust KARBA, direktor proizvodnje	270	693
PONEDELJEK, 15. 12.:		
Anton GROSELJ, valjarna žice	852	790/17
TOREK, 16. 12.:		
inž. Alojz KALAN, talilnice	361	359
SREDA, 17. 12.:		
inž. Janez KOMELJ, žičarna	525	83/144
		državni
ČETRTEK, 18. 12.:		
Anton KOMLIJANEC, HOP	851	871
PETEK, 19. 12.:		
Zvoče LABURA, žebeljarna	738	749

Dežurna služba traja od datuma nastopa ob 14.30 do naslednjega dne do 6.30. V koikor dežurnega ni v pisarni ali doma, kličite vratarja v glavni pisarni, tel. 410.

Morebitne spremembe dežurnih so razvidne iz obvestil, ki jih vsako soboto objavljamo na razglasnih deskah vseh vratajev.

Tajništvo tehničnega in proizvodnega direktorja

PERSONALNE VESTI ZA MESEC NOVEMBER

SPREJETIH: 51

OBRAČUNANIH: 141, od tega jih je 70 odšlo v JLA. STAROSTNO UPOKOJENI:

Leopold GROZNIK, roj. leta 1907, valjarna Bela — 13 let v ŽJ, Jakob JERALA, 1912, strugarna valjev — 29 let in pol v ŽJ, Ludvik PAVKOVIČ, 1913, lužilnica — 16 let v ŽJ, Janez SMOLEJ, 1914, valjarna 1300 — 40 let v ŽJ, Franc SOLAR, 1907, strojno vzdrževanje — 30 let v ŽJ, Tomaž CUFER, 1914, martinarna — 29 let in pol v ŽJ, Vinko POGAČNIK, 1913, gradbeno vzdrževanje — 29 let v ŽJ, Franc PRETNAR, 1912, strojne delavnice — 32 let v ŽJ in Ferdinand ZUPAN, 1914, profilne valjarne — 41 let v ŽJ.

INVALIDSKO UPOKOJENI:

Stanislav GRAŠIČ, 1922, valjarna žice — 24 let v ŽJ, Ivana HRIBAR, 1919, transport — 21 let v ŽJ, Ivan PIVEC, 1913, lahka proga — 24 let v ŽJ, Peregriin REKAR, 1913, transport — 26 let in pol v ŽJ, Pavel SUKIČ, 1921, strojne delavnice — 17 let v ŽJ, Daniel ŠMID, 1919, profilne valjarne — 25 let v ŽJ, Julij ŠPRINGER, 1916, PIV energija — 30 let v ŽJ, Jože PEZDIRC, 1918, OTK — 15 let v ŽJ in Damjana AMBROŽIČ, 1925, FRS — 18 let v ŽJ.

Vsem upokojenim sodelavcem želimo, da bi dolgo uživali težko zaslužen pokoj!

UMRL:

Ivan NOČ, roj. 1921, elektro energija — 21 let v ŽJ.

Svojcem naše iskreno sožalje!

IZKLJUČENI:

Seško Ališič, roj. 1946, elektro jeklarna, Alojz Ažman, 1954, transport, Mihael Balanč, 1945, strojno vzdrževanje, Ibrahim Bašič, 1938, jeklarna, Josip Belcar, 1936, hladna valjarna, Esad Bešič, 1934, elektro jeklarna, Zdravko Bevk, 1948, jeklarna, Mujo Cimratič, 1933, jeklarna, Avdo Crnovič, 1938, jeklarna, Mithet Duratovič, 1938, jeklarna, Dušan Galič, 1948, elektro jeklarna, Maks Gerdej, 1949, hladna valjarna, Fajko Gerzič, 1930, jeklarna, Selim Gluhič, 1950, elektro jeklarna, Mihael Govedič, 1925, valjarna Bela, Mihajlo Gorgeski, 1946, žičarna, Josip Gutič, 1945, plavž, Alojz Hribar, 1942, plavž, Stanislav Hribar, 1950, elektro jeklarna, Miroslav Humer, 1945, valjarna Bela, Miloš Ignjatovič, 1947, žičarna, Ilija Jakupovič, 1944, plavž, Obrad Ivanovič, 1946, strojno vzdrževanje, Safet Kantarevič, 1941, žebeljarna, Janez Koblar, 1951, HVŽ, Peter Kristan, 1938, valjarna 2400, Dušan Laloš, 1948, žičarna, Vladimir Lebar, 1932, žičarna, Milan Levič, 1944, žebeljarna, Dragomir Ljušič, 1946, valjarna Bela, Hajrudin Malkoč, 1944, jeklarna, Anton Medja, 1943, strojno vzdrževanje, Tahir Murgič, 1946, jeklarna, Mirko Najžar, 1946, valjarna 2400, Fajik Okič, 1934, hladna valjarna, Marjan Pavlovič, 1940, strojno vzdrževanje, Peter Pavlovič, 1943, valjarna Bela, Anton Rojc, 1933, plavž, Srečko Stare, 1951, profilna valjarna, Milan Štibelj, 1930, elektro jeklarna, Viktor Žurovec, 1951, valjarna 2400.

Obvestila kolektivu • Obvestila kolektivu

Mladina o sebi, svojih problemih, nalogah in perspektivah

PRED LETNO KONFERENCO ZM ŽELEZARNE

Redna torkova seja je bila tokrat brez običajnega dnevnega reda, kajti predsedstvo TK ZM Železarne se trenutno ukvarja predvsem s pripravo na letno konferenco, ki bo zaradi težav, katere so nastale pri pripravljanju, v soboto, 13. decembra in ne 6. decembra, kot je bilo prvotno določeno. Vsi se zavedajo, da je ravno od te konference precej odvisno nadaljnje delo mladinske organizacije, zato je povsem normalno, da vsi skupaj želijo konferenco čim bolj pripraviti in zainteresirati mlade za aktivno delo v mladinski organizaciji v Železarni. V ta namen so tudi zadolžili člane predsedstva, da bi na sestankih v delovnih enotah seznanili mladince o svojem delu in načrtih ter deležu, katerega naj bi bil vsak mladinec dolžan doprinesiti za uveljavitev mladega človeka v družbi in delovni organizaciji. Na teh sestankih naj bi tudi izvolili delegate za konferenco, na kateri naj bi po svojih močeh prikazali kar najbolj realno sliko mladega človeka, zaposelnega v železarni Jesenice.

Na predsedstvu TK ZM Železarne vedo, da imajo mladi težave, ki pa jih ne morejo ali ne znajo rešiti, zato bi radi dokazali, da mladinska organizacija obstoja, da deluje in bi s tem radi pridobili njihovo zaupanje.

Kljub temu, da so na predsedstvu kolikor toliko zadovoljni z delom in rezultati, ki so jih dosegli v letošnjem letu, pa jih vseeno moti misel, da so premalo naredili pri pridobivanju novih članov, ki bi bili pripravljeni nesebično sodelovati pri izpolnjevanju nalog ZM in pri uresničevanju ciljev, ki naj bi jim zagotovili sigurno in lepšo bodočnost. Na predsedstvu tudi upajo, da bodo pri pristojnih forumih našli na razumevanje in pomoč, kajti le tako bodo lahko zagotovili sedanjim in novim članom predsedstva nemoteno delo.

Na konferenci bodo tudi volili nove člane v komisije in sicer za kulturo, šport, tehnično-novatorsko in ideološko ter poživili dejavnost teh komisij. Ravno tako bodo volili tudi nove člane v predsedstvo TK ZM Železarne, ga okrepili in s tem povečali možnosti za še bolj učinkovito delovanje.

Na predsedstvu so tudi opazili, da je precej obratnih aktivov, ki imajo premalo aktivnih članov, da bi mogli obstojati kot enakopravna formacija v delovni enoti, zato so sklenili, da bodo združili po dva ali tri takšne aktivne, jih s tem okrepili in dali možnost za obstoj in izpolnjevanje nalog, ki si jih bodo zadali.

Dva člana predsedstva, ki sta se udeležila letne konference ZM Uljanika v Puli, sta na koncu seje poročala o svojih vtisih s te konference in o svojem bivanju v Puli. Z. E.

REDNA SEJA PREDSEDSTVA TK ZMS ŽELEZARNE

Na zadnji seji predsedstva TK pred konferenco ZM Železarne so imeli na dnevnem redu pregled dela in gradiva za konferenco. Prisotni so tokrat pregledovali gradivo, referate članov in poročila komisij, se dogovarjali o organizaciji same konference in zadolžili nekaj članov predsedstva, ki bodo dočakali povabljenih delegate aktivov ZM iz drugih krajev Slovenije in drugih republik.

Člani predsedstva so pregledali in dopolnjevali tudi nov osnutek organizacijskih načel, ki bo dan v potrditev in sprejem na sobotni konferenci.

Pregledali so tudi program predavanj za seminar, ki obsega 14 zanimivih tem iz gospodarstva, politike in kulture. Ta predavanja bodo imeli priznani jeseniški kulturni in politični delavci.

Na tej seji je člane predsedstva predvsem presenetila udeležba mladih iz obratnih aktivov. Taka udeležba mladih je vsekakor zaželjena tudi na prihodnjih sejah TK. Zanimanje mladih za delo v ZM pa je že priznanje predsedstvu za njihov trud pri uvajanju mladega človeka v družbeno-politično življenje v Železarni. Upajo, da bo udeležba tudi na konferenci polnoštevilna, kajti iz razgovorov s posameznimi mladinci iz Železarne sklepajo, da vlada med njimi zanimanje za konferenco in da so mladi pripravljeni v polni meri sodelovati v debatah o svojih problemih, željah, hotenjih, pa tudi o dolžnostih. Z. E.

Na podlagi pravilnika TK ZM železarne Jesenice sklicujeta 3. sejo TK ZM z vsebino

MLADINA IN ŽELEZARNA

ki bo v soboto, 13. decembra ob 15.30 v dvorani delavskega doma pri Jelenu. Vse vabljenе delegate iz obratov, kakor tudi vse ostale mladince vabim, da se konference polnoštevilno udeležijo.

Po konferenci bo za udeležence tovariško srečanje v Kazine.

Predsednik TK ZM
Miro Ipavc

ga primera so 2. 12. ob 6.00 priče z normalnim obratovanjem.

Vzdrževanje bo še posebej poskrbelo, da bo v valjarni 1300 čim manj motenj in zastojev, da bi izgubljeno proizvodnjo poskušali nadoknaditi še v tem mesecu.

Šef vzdrževanja:
NOČ MIROSLAV,
dipl. str. inž.

Poškodbe v novembru

Po podatkih službe za varstvo pri delu je bilo v novembru na delovnih mestih v Železarni poškodovanih 41 naših sodelavcev. Razen tega je bila ena poškodba tudi na poti na delo. Pregled poškodb po delovnih enotah je naslednji: talilnice 6 poškodb in 234 izgubljenih dni, valjar na Bela 2 poškodbi — 151 dni, valjarne Javornik 4 poškodbe — 169 dni, predelovalni obrati 11 poškodb — 170 dni, energetske obrati 1 poškodba — 17 dni, vzdrževanje 15 poškodb — 346 dni, transportni obrati 2 poškodbi — 83 dni. V upravnih službah poškodb ni bilo, pač pa so zaradi poškodb v prejšnjih mesecih izgubili 25 delovnih dni. V celoti je bilo v Železarni zaradi poškodb na delovnih mestih izgubljenih v preteklem mesecu 1.202 delovna dneva. Največ izgubljenih dni, vseh je bilo 64, je bilo zaradi poškodb na poti iz prejšnjih mesecov in le 13 dni je bilo izgubljenih zaradi ene same poškodbe na poti v delovni enoti talilnic.

Pojasnilo za zastoj valjarne 1300

Za 29. november vzdrževanje planira in izvede vsa večja popravila v Železarni, za katera je potrebno proizvodni agregat ustaviti za dva do tri dni.

V programu je bil tudi remont plinskega čistilca Theisen na plinskih generatorjih Javornik.

Zaradi postopnega ukinjanja plinskih generatorjev od treh obratuje samo še en plinski čistilec, ki daje očiščen generatorski plin za vse peči valjarne 1300.

Razlogi za remont plinskega čistilca so bili sledeči:

1. Periodično ponavljanje ropota v ohišju in močnega tresenja cele naprave s podestom, kar je očiten znak, da je poškodovan palični sistem na rotorju ali statorju čistilca.

2. Slabo tesnenje na gredi vsled česar je uhajal plin in predvsem katran.

3. Pregoreti cevni sistem za parno ogrevanje, brez katerega v zimskem času čistilec ne more obratovati. To ogrevanje zagotovi normalni odtok katrana.

4. Zamenjava ležajev na gredi.

Po sedanji praksi je za remont Theisen čistilca potrebno 48 ur.

Delo smo splanirali časovno takole:

28. 11. popoldne: demontaža
28. 11. ponoči: popravilo rotorja in statorja v konstruk. del. Jesenice

29. 11. dopoldan: montaža rotorja na novo gred ključavničarji Jesenice

29. 11. na popoldanski in nočni izmeni delo prekinjeno, ker smo računali, da imamo še dva dni, kar za normalne okoliščine več kot zadošča za montažo.

30. 11. Montaža na tri izmene.

1. 2. Ob 10.00 dopoldne poiskusi zagon. Zaradi močnega tresenja so se takoj zari-bali ležaji. Ponovna demontaža — tuširanje ležajev in montaža izvedena do 21.00 ure. Pri ponovnem zagonu ob tej uri pri katerem sem osebno prisostvoval je po 5 minutnem obratovanju odločeno, da se rotor ponovno demontira in vrne v popravilo na Jesenice.

2. 12. Ob 7.00 zjutraj je bil rotor z ležaji na Jesenicah. Ugotovili smo sledeče:

1. Da so ležaji poškodovani v taki meri, da bi po ponovnem tuširanju imeli 1 mm zračnost.

Možnosti sta dve: ali uliti in obdelati nove ležaje ali

izdelati novo gred z večjimi premeri na ležajnih mestih. Odloženo je bilo, da se ulijejo novi ležaji. Livarna jih je odlila do 14.00 ure.

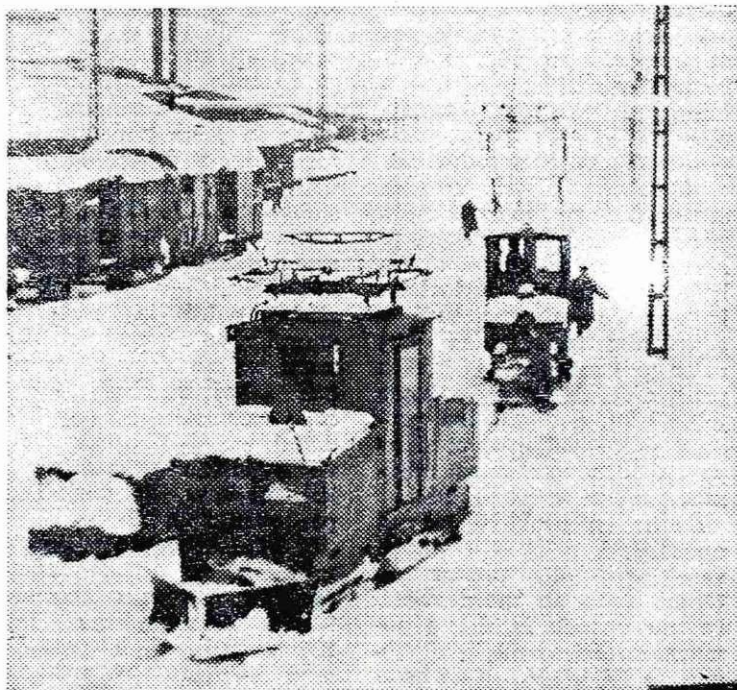
2. Pri pregledu rotorja in statorja je ugotovljeno, da rotor ni centriran na gredi marveč na prirobnici z vijaki. Zaradi obrabljenih lukenj vijaki po zagonu niso mogli obdržati rotorja v centričnem položaju in se je le-ta zamaknil v eno smer za zračnost med luknjami in stebli vijakov.

Odloženo je, da se rotor demontira, da se vse luknje v rotorskem delu in na prirobnici povrtajo, ter na novo mero izdelajo priležni vijaki.

Dne 3. 12. ob 00.30 so bili vsi deli ponovno dostavljeni na Javornik.

Istega dne ob 13.00 uri je bil čistilec poiskusno pognan. Delovanje celotne naprave je bilo brezhibno.

Kronološki opis poteka popravila seveda še ni opravičilo zato, da valjar na pet izmen ni obratovala. Na vseh fazah dela smo imeli zaposlene ljudi, ki so tega dela vajeni. Čez praznike smo imeli 21 remontnih del, ki so bila po obsegu taka ali večja kot je bilo popravilo Theisen čistilca. Vse naprave razen te

V BOJU Z ZIMO NA PROMETU

Največje ovire na prometu nastopajo pozimi, ob močnem sneženju oziroma ob hudem mrazu. Pri tem je najvažnejše, da se sneg z vsemi razpoložljivimi sredstvi odstranjuje že med sneženjem, kar je lažje kot pozneje, ko je sneg že trd. Pravčasno pluzenje je najbolj učinkovito in tudi najcenejši način odstranjevanja snega s tirov in cest. Za pluzenje ozkih tirov imamo v Železarni plug, ki ga v elektro delavnici na Javorniku montirajo na električni akumulatorski stroj. Za odstranjevanje snega po tirihi normalne širine pa plug pritr-dijo na enega od parnih strojev v kurilnici DE transport. Da se s pluzenjem ne zamudi, se s pluzenjem prične, ko je snežna odeja visoka 30 cm, kot je to določeno v navodilih za borbo proti zimi. B.

Samoupravni organi v preteklem tednu

12. seja odbora za dohodek in sistem nagrajevanja

V torek, dne 9. decembra 1969 je bila 12. seja odbora za dohodek in sistem nagrajevanja, na kateri so obravnavali gibanje osebnih dohodkov v novembru in reševali nekatere tekoče zadeve.

Na podlagi podatkov o do-seženih osebnih dohodkih v novembru in skladno s sanacijskim programom Železarne so sklenili, da se v novembru od skupne oblikovane mase zadrži 3 % osebnih dohodkov. Obrati lahko od oblikovanih osebnih dohodkov izplačajo le toliko osebnih dohodkov, da giblivi del ne bo presegal 75 % pri normalnem delovnem času, oziroma 88 % pri skrajšanem delovnem času. Razliko morajo odvesti v svoj rezervni sklad osebnih dohodkov. Na podlagi tega sklepa morajo v svoj rezervni sklad osebnih dohodkov odvesti del oblikovanih sredstev: elektrojeklarne, šamotarna, strojne delavnice in jeklovlek, ki lahko izplača izjemoma 76 % zato, ker so v novembru dosegli znatno boljše rezultate v realizaciji kot pa v oktobru.

Obratom: plavž, martinarna, valjarna 2400, žebljarna in plinska ter vodna energija, so odobrili ustrezna posojila, ker iz objektivnih

razlogov niso dosegli mase osebnih dohodkov, ki jim pripada po kategorizaciji. Tudi DE upravnim službam so potrdili posojilo s predlogom za korekcijo cenika pa se niso strinjali in so sklenili, da bo treba cenik popraviti skladno s planom osebnih dohodkov za prihodnje leto.

Hladni valjarni in žičarni ter elektro toplotni energiji so odobrili, da lahko rezultat osebnih dohodkov popravijo s črpanjem sredstev za razmejitev, ker imajo pozitivni saldo, v novembru pa so dosegli nekaj slabši rezultat v oblikovanju osebnih dohodkov.

Odbor je nato obravnaval informacijo v planu za 1970 leto in sklenil, da je pri sestavljanju finančnega plana in plana osebnih dohodkov treba dati večji poudarek delu v skrajšanem delovnem času za večje vloženo delo. Uprava podjetja mora pri sestavljanju plana za 1970 leto vnesti v sistem nagraje-

vanje takšne korekture, ki bodo omogočale stabilnejšo delitev osebnih dohodkov tekom celega leta. Celotno gradivo za razpravo o osebnih dohodkih v prihodnjem letu mora služba pripraviti do 20. decembra 1969, ker bo odbor še v tem mesecu na posebni seji obravnaval ta vprašanja. Po seji odbora za dohodek in nagrajevanje pa je treba sklicati tudi skupno sejo s predsedniki komisij za nagrajevanje in šefi delovnih enot, na kateri bodo obravnavali pristojnosti delovnih enot in njenih samoupravnih organov v letu 1970 glede na delitev OD.

Nato so sprejeli na znanje informacijo direktorja sektorja za ekonomiko o finančnem rezultatu v mesecu oktobru ter na predlog kadrovskega sektorja odobrili povečanje osnovnih obračunskih postavk mladincem iz delovne skupine delovne enote transport s sedanjih 2,16 na 3,15 N din/h brutto. Z razporeditvijo mladincev v obrate, je treba mladince vključiti v nagrajevanje obrata, v katerem dela, vendar njihovi osbni dohodki ne smejo presegati poprečnih osebnih dohodkov po kvalificiranih delavce.

4. seja odbora za osnovna sredstva

Predsednik odbora za osnovna sredstva Janez PETERNEL, je sklical 4. sejo odbora v ponedeljek, dne 8. decembra 1969 in predlagal naslednji dnevni red:

- pregled sklepov prejšnje seje,
- predlog likvidacije osnovnih sredstev,
- adaptacija in oprema konferenčne sobe,
- prodaja dveh 30 tonskih prikolic in
- razno.

Pri pregledu sklepov prejšnje seje odbora so ugotovili, da so vsi sklepi izvršeni razen, da se sklep o likvidaciji prepočasni odvija in obrati zaostajajo s fizično likvidacijo odobrenih likvidacij osnovnih sredstev. Zato so naročili upravi podjetja, da v obratih pospeši delo na fizični likvidaciji osnovnih sredstev, predvsem tudi zato, ker se bliža konec leta.

V zvezi s sklepom prejšnje seje, da se da v uporabo zemljišče za zidanje garaž so sklenili, da v bodoče ne bodo več odobrili oddajo zemljišč za potrebe posameznikov ali hišnih svetov, temveč bodo za Železarno nerabna zemljišča odprodali. Ceno za zemljišča bo določil za Jesenice pooblaščen sodni cenilec.

Predlog likvidacije osnovnih sredstev so odobrili in naročili upravi osnovnih sredstev, da razliko oziroma še sedanjo vrednost likvidiranih osnovnih sredstev krijejo z izkupičkom starega železa ali prodaje osnovnih sredstev. V zvezi s tem so naročili upravi osnovnih sredstev, da mo-

ra do prihodnje seje odbora, ki bo še ta mesec, pripraviti pregled kolikšna je sedanja vrednost vseh letos likvidiranih osnovnih sredstev in koliko od tega je krito z izkupičkom starega železa ali s prodajo. Pripraviti morajo tudi pregled vse letošnjih odpisov.

Odobrili so kritje stroškov za adaptacijo govorilnice v I. nadstropju upravne stavbe v konferenčno sobo, so pa sklenili, da je v bodoče za opremo pisarn najprej treba uporabiti staro opremo in naročiti odgovornim organom, da do nadaljnjega ne smejo nabavljati nove pisarniške opreme.

Odobrili so odprodajo dveh 30 tonskih avto prikolic, ki jih Železarna več ne rabi in naročili vodstvu delovne enote transport, da razliko med sedanjo vrednostjo prikolic in prodajno ceno krijejo z odpisi drugih osnovnih sredstev iste amortizacijske grupe.

Ob koncu seje so vzeli na znanje informacijo, kako je rešeno vprašanje odstopa zemljišča na Blejski Dobravi, kjer bo tovarna ISKRA

zidala svoj obrat in informacijo o podatkih za plan amortizacije za prihodnje leto. Soglašali so, da uprava osnovnih sredstev že sedaj pristopi k razgovorom o nabavi opreme po poziciji »drobne investicije«.

20. seja odbora za plan in finance

Na 20. seji odbora za plan in finance, ki jo je predsednik odbora Anton KOMLJA-NEC sklical v soboto, dne 6. decembra 1969, so obravnavali uspehe proizvodnje v zadnji dekadi novembra in izvršitev operativnega plana za november. Pregledali so tudi sklepe prejšnje seje. Pri pregledu sklepov so ugotovili na podlagi dopisa komercialnega sektorja, oziroma odgovora, da so doplačila za prevzeme planirana in da jih ni mogoče povečati. Zato so naročili obratovodstvu valjarne 2400 in vodstvu OTK, da skušajo stroške, ki nastajajo s povečanim prevzedom, zmanjšati z organizacijskimi in tehnološkimi posegi.

Rezultati proizvodnje, tako v zadnji dekadi novembra kot v celem mesecu so razmeroma zadovoljivi, ker je v novembru manjše število delovnih dni. Ugotovili so da je posebno razveseljav dober uspeh v predelovalnih obratih, ki so svoje planske naloge v celoti izpolnili.

10. seja odbora za življenske pogoje in rekreacijo

Predsednik odbora za življenske pogoje in rekreacijo Janez KAVČIČ je sklical 10. sejo odbora dne 2. decembra 1969 in predlagal naslednji dnevni red:

- pregled sklepov prejšnje seje,
- prednostna lista prosilcev stanovanj in
- tekoče zadeve.

Pri pregledu sklepov prejšnje seje so ugotovili, da so vsi sklepi izvršeni, so pa dopolnili dva sklepa in opozorili koristnike dotacij, ki jih je odbor odobril na prejšnji seji, da dotacije ne smejo prekoračiti, ker bo vsakršna prekoračitev bremenila sredstva, ki bodo eventuelno odobrena v prihodnjem letu.

Predloženi vrstni red prosilcev stanovanj so na seji obravnavali le načelno in sklenili, da bodo o prednostni listi razpravljali in jo potrdili šele potem, ko bodo zbrane pripombe ali pritožbe. Z načinom točkovanja prošenj in s sestavljanjem prednostne liste so se strinjali. Stanovanjski komisiji so naročili, da mora najkasneje do aprila prihodnjega leta sestaviti novi vrstni red prosilcev in v tem vrstnem redu upoštevati tudi prošnje vlozene do konca 1969. leta. S kriteriji določanja strokovnjakov pa se niso strinjali in so naročili upravi tovarne, da mora vsako leto sproti sestaviti vrstni red strokovnjakov glede na potrebe podjetja in proizvodnje in ne glede na kvalifikacijo oziroma formalno strokovno izobrazbo. Ob koncu razprave o vrstnem redu prosilcev so še

naročili stanovanjski komisiji, da za postopke, ki v pravilniku za urejanje stanovanjskih vprašanj delavcev Železarne niso dovolj precizirani, pripravi organizacijske predpise.

Nato so obravnavali še problematiko stanovanjske izgradnje na Jesenicah, ki jo je odboru za življenske pogoje predložila sindikalna organizacija Železarne. Problematiko so skupaj s tolmačenjem in mnenjem stanovanjske komisije odstopili upravi tovarne z nalogo, da pripravi predlog reševanja te problematike v prihodnjem letu. Obravnavali so tudi vlogo individualnih graditeljev in menili, da njihove vloge ni mogoče reševati, dokler delavski svet Železarne ne odobri sredstev za posojila individualnim graditeljem. Z ugotovitvami, ki jih individualni graditelji navajajo v svojih vlogah pa so se strinjali, vendar so menili, da niso edini in da je takšnih graditeljev še veliko več. Sklenili so, da se bodo tudi v bodoče prizadevali, kako zagotoviti več sredstev za stanovanjsko gradnjo.

Ob koncu seje so rešili še nekaj vlog društev in posameznikov.

7. seja komisije za delovne odnose in nagrajevanje v valjarni profilov

3. decembra so se na Javorniku sestali člani komisije za delovne odnose in nagrajevanje v valjarni profilov. Predsednik komisije tov. Hostnik je predlagal pet točk dnevnega reda. Najprej so potrdili spremembe in se strinjali z izdajo odločb novosprejetim delavcem ter s premestitvami na druga delovna mesta in sicer za sedem članov kolektiva.

O nagrajevanju in doseganju norm v posameznih oddelkih je na seji poročal obratovodja tov. Črv. Podatki so se nanašali za mesec november, primerjali pa so jih tudi s podatki za oktober. Na srednji progji, težki progji ter v adjustaži ni bilo bistvenih sprememb, medtem ko je za lahko progjo veljavni sklep, da ne more biti presežen maksimum 1,40.

Obratovodja je še pripomnil, da imajo analitiki dela že pripravljene korekture norm za adjustažo. Člane komisije je seznanil še s poprečnimi osebnimi dohodki v njihovem obratu in v valjarnah. Ob koncu seje so obširneje razpravljali še o nagradah mladincem, ki so jih dobili s transportnega oddelka. Z njihovim delom so zadovoljni, zato so jim dodelili po 150 N din nagrade. Ugodili so še prošnji sindikalnega odbora valjarne profilov, da iz tistega dela osebnih dohodkov, ki jih odvajajo v skupno rezervo, izplačajo znesek za poslovilni večer 19 upokojenim sodelavcem. Prav tako so ugodili prošnji sodelavcu Čudnu in mu bodo plačali opravljene ure v poprečju težke proge in ne v režiji kot doslej.

Lep primer poštenosti

Naš sodelavec Gojko Radočaj iz valjarne 2400 je v ponedeljek, 8. decembra izgubil denarnico z dokumenti in gotovino 10.000 S din. Izgubljeno denarnico je našel Ivan Humer, steklar na gradbenem vzdrževanju, ki je bil

takrat zaposlen v valjarni 2400. Najdeno denarnico z dokumenti in denarjem je takoj izročil lastniku, ki se mu za njegovo poštenost lepo zahvaljuje, sodelavec Humer pa naj bo vzor tudi ostalim sodelavcem.

Sestanki delovnih skupin

MARTINARNA — DELOVNA SKUPINA BENE-DIČIČ — Na sestanku 3. 12. so razpravljali o rezultatih devetmesečnega dela. V martinarni je sicer prikazana izguba, upoštevati pa je treba, da delajo z zmanjšanim normativom, kljub temu pa je dosežena še kar dobra proizvodnja. Govorili so še o stroških in ugotovili, da če se dražijo surovine v primerjavi s planiranimi cenami in če vzdrževanje naprav ni najboljše, je več okvar in stroški so še večji. Za potrebe starega železa je treba nabaviti novo stiskalnico, da bi bolj poceni pripravili vložek za peči. Nakladalci in avtogeni rezalci v starem železu imajo nizke postavke in dohodke, po drugi strani pa so stroški narasli.

MARTINARNA — I. IZMENA — Vodja livne izmene je prisotne seznanil na sestanku 3. 12. s sanacijskim programom ter z materialnimi stroški. Vprašanje je bilo, zakaj so stroški tako visoki. Vprašali so tudi, na katerem plačilnem mestu v železarni je martinarna. Zahtevali so, da naj bi odpravevalne naprave začele čimprej obratovati, glede nagrajevanja pa naj se martinarna izenači z elektrojeklarno. Vsak posameznik naj se potruži in prispeva k izboljšanju sedanjega položaja, saj nam ne more biti vseeno, kakšen kos kruha bo kdo imel.

PLAVŽ — STROJNO VZDRŽEVANJE — Vodja delovne skupine je na sestanku 27. 11. seznanil prisotne s položajem v železarni. Vzdrževalci morajo napraviti svoje, da bi tudi delovna enota lahko izpolnila obveznosti. Govorili so o delovni disciplini in zahtevali ostrejšo mere proti zaostankarjem. Ključavničarjev v Sloveniji primanjkuje, zato jih bo treba dobiti iz Bosne. Treba jih bo priučiti, kakor tudi vse ostale mlade ljudi, ki prihajajo v železarno. Pomagati je treba, da bodo postali dobri ključavničarji. Na sestanku je bilo prisotnih 22 vzdrževalcev.

ELEKTROJEKLARNA — Na sestanku 5. 12. je bilo prisotnih 16 delavcev. Vodja skupine je obrazložil sanacijski program, nato pa so govorili o proizvodnji za december. Če ne bo večjih zastojev in omejitev električnega toka, bo plan izpolnjen. Na zalogi imajo premalo kokil raznih formatov ter je zato delo težavno in nevarno. Govorili so še o delovni disciplini in zahtevali, da vsak član kolektiva dela obvezno osem ur, v nasprotnem primeru pa bo posameznike obravnavala disciplinska komisija.

ELEKTROJEKLARNA — PRIPRAVA DELA — Sestanek so imeli 25. 11. Razpravljali so o sanacijskem programu, o njem pa je obširneje govoril tudi obratovodja inž. Ravnik. Naloga je v tem, da izdelajo čim več šarž, na kar vpliva več faktorjev, med drugim tudi premiranje delovodij. Zasluge za izpolnjevanje proizvodnega načrta ima tudi priprava vložka. Sedanji tempo dela je zadovoljiv in ne smemo popustiti. Skrbeti je treba za še boljšo kvaliteto.

PIV — Sestanek so imeli 27. 11. Največ so govorili o sanacijskem programu ter o stroških. Predlagajo varčevanje pri rezervnih delih za stroje in zaporne naprave ter armature. Rezervne dele in armature naj bi sami popravljali, da jih ne bo treba uvažati. Obratovodja PIV predlaga, da naj bi zaščitna sredstva nabavili takrat, ko bo to potrebno in naj ne bo zato merilo normativ. Sodelavci iz delavnice so imeli več pripomb, ker nimajo garderob. Zgradili naj bi jih iz materiala, ki ga bodo dobili pri rušenju stare delavnice.

SPLOŠNI SEKTOR — Na sestanku 3. 12. je bila na dnevncin redu informacija o stanju železarne in poslovnem uspehu za letošnje leto. Posebej so obravnavali gibanje stroškov in govorili o prehodu upravnih služb na skrajšani delovni čas v prvem kvartalu prihodnjega leta. Pozivajo na večji red in disciplino ter predlagajo, da bi sestanke imeli enkrat mesečno.

RO — Vodja delovne skupine je obrazložil sanacijski program, razpravljali pa so tudi o pravilniku o varstvu pri delu, ki so ga že imeli prej na vpogled v posameznih laboratorijih. S predlaganim pravilnikom so se strinjali s pripombo, da je treba temu pravilniku prilagoditi tudi interni pravilnik o zaščitnih sredstvih. Strinjali so se z zbiranjem pomoči za prizadete ob potresu v Banjaluki. Vodja oddelka je prisotne seznanil še s kvalitetno problematiko ter s programom dela za prihodnje leto.

TRANSPORTNI OBRATI — VOZOVNA DELAVNICA — Imeli so dva sestanka, in sicer 6. 9. in 18. 11. Na prvem so obširneje govorili o integraciji slovenskih železarn, na drugem pa o poslovnem poročilu za devet mesecev in sanacijskem programu. Obratovodja transportnih obratov Jože Košir je obrazložil finančne rezultate in dejal, da bi z dobrim delom lahko uspešno zaključili poslovno leto. V kolikor pa ne bi bili uspešni pri izvajanju sanacijskega programa, lahko pričakujemo večje težave in minimalne osebne dohodke v vsej železarni. Zavzemajo se za izboljšanje discipline ter za izpolnjevanje sanacijskega programa.

TRANSPORTNI OBRATI — Sestanek delovne skupine Svetina-Travnik-Por je bil 25. 11. O poslovnem poročilu je govoril obratovodja tov. Košir, zatem pa so se strinjali s predlogom sindikalnega odbora, da pol odstotka gibljivega dela namenijo sindikalni organizaciji za izlete in druge namene. Prisotni so omenjali težave, ki jih imajo z lokomotivami, ki ne ustrezajo v rajonih in so prešibke. Zato delo ni pravočasno opravljeno. Sprejeli so več sklepov in predlagajo, da prek nabavne službe dobijo kvalitetnejše bunde.

PIV-ENERGIJA — Delovna skupina Springer je imela sestank 24. 11. Seznanjeni so bili s sanacijskim programom železarne ter z deležem, ki ga ima v teh prizadevanjih njihov obrat. S tem v

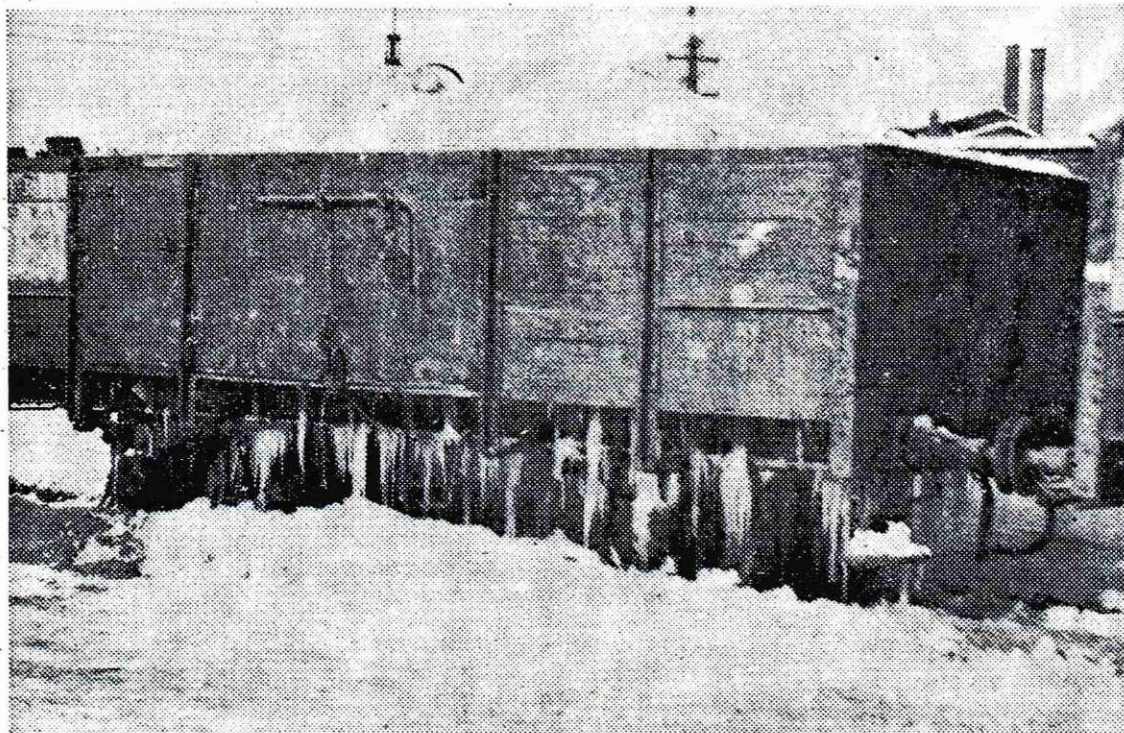
zvezi so omenjali racionalizatorske in novatorske predloge in menijo, naj bi dobili dispečerji vode zaščitne čevlje brez kapic. Priporočajo, naj bi začel obratovati tudi agregat Ingersold II, da ne bo začel rjaveti. Tudi zbiralce zraka pred kisikarno je treba montirati, da bo dosežena večja akumulacija.

PIV-ENERGIJA — Sestanek delovne skupine Repe je bil 18. 11. Precej so govorili o agregatu Ingersold II, ki ga je treba usposobiti, na jezu pa je treba nabaviti še eno čistilno napravo, ker sedanja ob nalivih ne more očistiti vode. Zaradi tega imajo obrati na Jesenicah in na Beli težave pri obratovanju. Sedanja čistilna naprava je treba čimprej popraviti. Sodelavec Krivc je vprašal, kako je mogoče, da temelje za razkladalno rampo mazuta na Beli večkrat zabetonirajo in nato spet podirajo, kar najbrž ni v skladu s sanacijskim programom.

TRANSPORTNI OBRATI — PROMET — Na sestanku 25. 11. so razpravljali o devetmesečnem poslovanju, sanacijskem programu in o normativu za 48-urni in o prehodu na 42-urni delovni teden. O poslovnem poročilu za devet mesecev ter o problemih, s katerimi se srečujejo in se bodo še srečali ob prehodu na skrajšani delovni čas, je govoril obratovodja Jože Košir. Precej problemov imajo zaradi delavcev — premikačev, ki jih je težko dobiti. Imeti morajo tečaje in izpite in so izpostavljeni vsem vremenskim nevšečnostim. Disciplina je nekoliko boljša, ni pa še taka, kot bi morala biti. Imajo še ljudi, ki izostajajo z dela in jih bo treba odsloviti, obenem pa nagraditi tiste, ki delajo namesto njih. Poraba zaščitnih sredstev je prevelika, glede na to, da so tudi draga. Zato bodo morali biti bolj pazljivi.

PIV — Sestanek delovne skupine Beljan je bil 19. 11., organizirali pa so ga po oddelkih. Največ so govorili o sanacijskem programu, disciplini in zaščitnih sredstvih. Delovna disciplina nekoliko popušča. Imajo precej primerov odsotnosti od dela. So za ostrejšo mere proti tistim delavcem, ki ostajajo z dela ali pa prihajajo vinjeni. So tudi primeri, da delavci zahtevajo zaščitna sredstva, vendar takrat, ko bi jih morali uporabljati, jih ne. Poleg tega so obravnavali še več problemov, ki se nanašajo na njihovo delovno enoto in obveznosti.

Mraz največja ovira pri razkladanju

Ob hudem mrazu zmrznejo surovine v vagonih. Zato je največja želja, da se pripravi zimska zaloga rude, peskov, glin in drugega še v času, ko temperatura ne pade pod -5 stopinj Celzija. Lastne vagone odpadnega materiala, žilindrinega peska morajo sproti prazniti, sicer ostanejo do spomladi neuporabni in se morajo izločiti iz prometa, ker se vse do odjuge ne morejo razložiti. Na sliki vagon, ki je bil naložen z mokrim materialom, je dobredno primrznil na tir.

B.

Ali je opravičena kritika na račun prodajnih cen v kantinah Železarne?

Namen sestavka ni obravnavati nastale vzroke, zaradi katerih je prišlo do skokovitega in raznovrstnega dvigovanja tržnih cen, ki na splošno s poslovno-političnega vidika izrazito stopajo v ospredje pri oblikovanju in vodenju poslovne politike v posameznih gospodarskih dejavnostih.

Orisati želimo resnično stanje s stališča obstoječe ekonomije gostinskega podjetja Železar, pred katerega se postavlja vprašanje opravičenosti ali neopravičenosti kritike v delovnih enotah na račun prodajnih cen v obratnih kantinah Železarne.

Že uvodoma moram poudariti, da je osnovni namen gostinskega podjetja Železar odredil že njegov ustanovitelj. Cilje poslovanja v tem okvi-

ru in v okviru obstoječe družbeno-ekonomske politike pa si mora oblikovati kolektiv sam s samoupravno aktivnostjo, da bo uspešno izvajal svoje naloge dovolj ekonomično in kvalitetno.

Osnovni problem v dosedanjih razpravah je v tem, da ne obravnavamo podjetja kot samostojne storitvene dejavnosti, ki mora poslovati na načelu gospodarnosti, ampak še vedno gledamo na podjetje, ki živi od regresov ali dotacij.

Pri samostojni gostinski dejavnosti podjetje nima opravka samo z oddajanjem sob, točenjem pijač in nabavo živil, temveč tudi z njihovo obdelavo, predelavo in pripravo hrane. Ta dela imajo mnoge podobnosti s proizvodnjo de-

javnostjo. Ob taki ugotovitvi in usklajevanju vseh poslovnih odnosov zaradi kohezije podjetja je treba poudariti temeljno resnico, da vodenje poslovne politike v današnjih okoliščinah tržišča pomeni za novoustanovljeno podjetje odgovornost nasproti delovnemu kolektivu, družbi ter poslovnim partnerjem. Notranjo racionalnost izvajamo z določenimi sanacijskimi ukrepi. Težje pa je urejati stvari, pri katerih nastopajo zunanji vzroki kot so neumirjena tendenca zviševanja cen, ki je vselej prisotna, ali nepričakovano pomanjkanje artiklov in nadomestilo teh z drugimi materiali.

Kakorkoli analiziram posamezne faktorje, ne morem mimo podatkov zveznega zavoda za statistiko (indeks — mesečni pregled gospodarske statistike SFRJ, št. 11/69), ki kažejo gibanje naših življenjskih stroškov, in sicer: (glej tabelo I.)

Podatki kažejo visok porast cen pri proizvajalcih za posamezne izdelke, po katerih je večje povpraševanje (sveže meso, suhomesnati izdelki itd.).

Poglejmo še gibanje cen pri Mesarskem podjetju Jesenice v primerjavi s cenami pri Kmetijskem gospodarstvu Šk. Loka od 14. 7. 1969 do 13. 11. 1969. Pri teh podjetjih kupuje gostinsko podjetje Železar njihove izdelke. (glej tabelo II.)

Podražitev na kilogram svežega mesa je odobrila skupščina občine Jesenice dne 13. 11. 1969 na podlagi IV. točke odloka o pogojih za ukrepe neposredne družbene kontrole cen za sveže meso. Očitna podražitev je nastopila v mesnih izdelkih, ki so hkrati glavni prodajni predmet v obratnih kantinah. Tem izdelkom določajo cene samoupravni organi v proizvodnih podjetjih. Vzporedno s tem pa je porast cen v svežem mesu, kot osnovni surovini za predelavo in pripravo jedil v kuhinji obrata družbene prehrane in restavraciji Kazina.

Naj nam pri bolj objektivni presoji pomaga še naslednja tabela: (glej tabelo III.)

Če sedaj realno pogledamo gibanje nabavnih in prodajnih cen, potem podjetju ni bilo vseeno, koliko časa čaka in ugotavlja stroške in možnosti doseganja dohodka s prodajo storitev na posameznih območjih in na določeni prodajni poti. Tako skokovito povišanje nabavnih cen je neizogibno vplivalo na oblikovanje prodajnih cen v kantinah za suhomesne izdelke, medtem ko je cena toplemu obroku ostala zaenkrat neizpremenjena.

Primerjava naših cen toplih jedil s cenami v nekaterih podjetjih podobne dejavnosti nam na dan 13. 11. 1969 pokaže, da so cene sorazmerno usklajene: (glej tabelo IV.)

Slavko Tarman:

» Povečana doza sevanja — resen problem bodočih generacij «

10

Pri sesalcih pride do splavov, če se zarodek še ni utrdil v posteljici. Nasprotno, če je zarodek že močno zasidran v maternici, pride do normalnih porodov, toda med njimi je mnogo spačkov.

Funkcionalna vloga nukleinskih kislin v celici

V vsakem celičnem jedru najdemo dve značilni kemični spojini — ribonukleinsko in deoksiribonukleinsko kislino, ali skrajšano DNA (desoxyribonucleic acid) in RNA (ribonucleic acid). Vsaka teh kislin je sestavljena iz cele verige gradbenih kamnov — posebnih kemičnih spojin t. i. nukleotidov. V primeru DNA so to guanin, adenin, timin in citozin. V molekuli RNA pa je namesto timina — uracil. Celotna molekula nukleinske kisline je zelo dolga in jo prištevamo med makromolekule. Vloga teh kislin je izredno važna za preosnovo, razvoj in rast celice.

Močno ionizirani žarki poškodujejo moške in ženske spolne žleze

Močno ionizirajoče sevanje poškoduje moške in ženske žleze, ki proizvajajo celice, namenjene za ohranjanje vrste. Večja množina povzroči trajno sterilizacijo, manjša pa poveča število genskih mutacij. Skoraj vse mutacije pa imajo za posledico dedno manjvredne, bolne posameznike, ki so v bistvu neozdravljivi, kljub temu, da se znaki obolenja lahko omilijo. Danes si predstavljamo, da nastajajo tako spontane kakor umetno povzročene mutacije predvsem po ionizaciji posameznih atomov ter da so podvržene statističnim zakonom slučajnosti. Največja nevarnost radioaktivnega sevanja je prav v neozdravljivosti in dednosti obolenja, ki se pojavlja zaradi neugodne mutacije posameznih genov.

Zakovitosti dedovanja pri človeku

Otroci so podobni staršem, lastnosti staršev se pojavljajo na potomcih. Tako imajo otroci po starših ali po enem izmed njih svetle lase, visoko postavo, vesel značaj, smisel za glasbo ipd. Tu gre za dedovanje. Cela panoga znanosti se bavi s temi vprašanji — imenovana genetika ali nauk o dedovanju. Genetika je še razmeroma mlada veda. Pionirsko delo na temu področju je opravil Gregor Mendel in že leta 1886 objavil rezultate prvih raziskav. Mendelova pravila se za človeka že dolgo praktično uporabljajo pri določevanju očetovstva po krvnih skupinah, pri presojanju bolezni itd.

Izraz dedovanje se tudi sicer pogosto uporablja, toda v nekoliko drugačnem pomenu, n. pr. za prenos materialnih ali kulturnih dobrin na potomce.

Pravimo, da podedujejo otroci posestvo po starših, narod kulturne dobrine od prednikov. V nasprotju z materialnimi dobrinami se pri dedovanju na potomce ne prenašajo že izoblikovane lastnosti staršev. Saj vemo, da plodovi staršem v prvih razvojnih stadijih niso podobni. Jajce ni prav nič podobno kuni! Neupoštevanje teh razlik v pomenu izraza dedovanja pa je bilo že večkrat vzrok nesporazumov in napačnih tolmačenj v biologiji.

Kako pa si razlagamo dedovanje?

Predstavljamo si, da se po spolnih celicah, ki so pogosto edina materialna vez med generacijami, prenešajo na novo generacijo posebne snovi in strukture, ki do neke mere določajo razvoj plodu. Te »dedne snovi«, ki omogočajo dedovanje so razdeljene v celici na posamezne enote, ki jih imenujemo dedne osnove ali gene. Vsak gen naj bi bil v tesni zvezi z razvojem določene lastnosti ali znaka, ali pa več lastnosti oziroma znakov.

Vsi geni skupaj tvorijo genotip ali dedno konstitucijo

Razvoj znakov pa ni odvisen le od dedne konstitucije, temveč od zunanjih vplivov in okolja. Iz semena iste vrste se bo npr. razvila v dolini precej drugačna rastlina kakor visoko v gorah, čeprav je dedna konstitucija v obeh primerih enaka. S točnim opazovanjem so dognali, da je za razvoj nekaterih znakov vpliv okolja znoten, nekateri drugi pa so v večji meri neodvisni od okolja in torej predvsem določeni po dednih osnovah. Tako so npr. zamorčevi lasje drobno kodrani ne glede na spremembe okolja in nego.

Tabela I

Poprečje v %	pre-hrana	tobak in pijače	obleka in obutev	PTT storitve	storitve
I.—X. 1968	103	99	99	99	99
I.—X. 1969	111	106	108	105	107

Razlike so še bolj očitne, če pogledamo gibanje indeksa življenjskih stroškov skozi nekatere cene na malo, ki so tudi poslovni predmet gostinskega podjetja.

	kumulativno 1.—9. 68	I.—9. 69	9. 68	mesečno 9. 69	10. 68	10. 69
jajca	97	106	111	115	123	126
mleko in sir	99	101	102	103	102	106
sveže meso	100	106	97	113	96	116
izdelki iz mesa	100	111	99	123	100	134
mlečni proizvodi	99	111	106	112	106	114
mast	99	106	100	110	103	118
stanovanja	100	120	100	120	100	120
obrtiške storitve	100	106	101	109	102	110
komunalne storitve	99	106	101	115	103	116
alkoholne pijače	100	106	101	107	101	108
brezalkoholne pijače	99	113	101	118	102	119
ribe	100	101	99	102	99	109
sveže sadje	109	121	96	115	98	113

Tabela II

Grosistične cene:	14. 7. kg/din (Jesenice)	13. 11. kg/din	poviš. % šk. Loka	13. 11. 69 kg/din
goveje stegno brez kosti I.	18,00	19,20	6,60	19,20
goveje stegno brez kosti II.	15,00	18,00	20,00	18,00
vrat I.	12,00	10,00	20,00	10,00
vrat II.	11,00	9,00	22,00	9,00
flam I.	9,00	11,00	22,20	11,00
flam II.	9,00	10,00	11,10	10,00
rebra I.	8,00	10,00	25,00	10,00
rebra II.	7,00	9,00	28,57	9,00
prsa I.	8,00	10,00	25,00	10,00
prsa II.	7,00	9,00	28,57	9,00
telečje stegno I.	24,00	28,00	16,66	28,00
telečje pleče I.	23,00	24,00	4,34	24,00
svinjsko meso	popr. pov.		5,77	
salama šunkarica	21,00	22,00	4,76	25,00
salama dravska	14,50	17,00	17,24	18,00
salama navadna	10,00	11,00	10,00	—
salama tirolka	13,00	17,00	30,76	—
salama posebna	14,50	15,00	3,44	16,00
salama slaninka	9,00	11,00	22,20	11,00
salama turist	22,00	25,00	13,63	27,00
mortadela	15,00	16,00	6,60	18,00
zaseka	9,00	12,00	33,30	—
klobase suhe	19,00	19,00	—	—
klobase kranjske	2,80	3,40	21,43	3,40
želodček s kašo	13,00	16,00	23,00	18,00
suha rebrca	15,00	18,00	20,00	20,00
hamburger slanina	15,50	19,00	22,58	19,00
slanina paprikaš	7,00	12,00	71,42	10,00
bržola	38,00	42,00	10,52	—
tlačenka	5,00	8,00	60,00	10,00

Spomini iz NOB

Stana Roman

Lovčev hotel

Petnajstega decembra 1943 se je na Gorelku na Pokljuki odigrala ena največjih tragedij v času partizanstva na Gorenjskem, katere žrtev je bil III. bataljon Prešernove brigade. Partizani so bili izdani in Nemci so jih preseneli v Lovčevem hotelu. Kljub brezupnemu položaju so se partizani v obkoljenem hotelu junaško borili in prizadejali Nemcem občutne izgube. Pri prebijanju iz obkoljenega hotela in v samem hotelu pa je padlo okrog 80 borcev.

Nekega zimskega jutra, vrisajoč, kot da ne bi bilo vojne, je III. bataljon Prešernove odkorakal iz Robidnice. Vodil ga je plečati Dren, s košatimi brki, postaven in od življenja v gorah ter trdega dela utrjen Bohinjec, junak izpod turjaških zidov. Njegov bataljon se je odlikoval v bojih na Pečani in sedaj je dobil kot najboljši v brigadi posebno nalogo.

Bataljon je bil okrepljen s Tolminci in Notranjci, dobro založen z municijo in eksplozivom, oborožen z 11 mitraljezi in lahkim minometom, zaplenjenim še ob zavzetju Turjaškega gradu. Imel je nalogo, da se prebije prek Jelovice in doline Save bohinjske na Pokljuko. Ko bi se bataljon čez zimo spočil in okreplil, bi odšel dalje čez Mežakljo, čez Gornjesavsko dolino na Karavanke in dalje na Koroško.

Toda do Koroške in do pomladi je bilo še daleč in dolgo.

Pot jih vodi čez Javorje, Davčo, Crni potok, Blegoš, čez Jelovico proti Savi in železnici. Savo so prebrodili v rokavu in končno se med Nomenjem in Sotesko zbero.

Nad Jelovico se je že začelo svetlikati. Bliža se dan.

Na koledarju piše, da je 13. december 1943, vas pa se imenuje Koprivnik.

Ta dan so bili po kosilu na sporedu razni partijski in skojevski sestanki, razgovori vojaških funkcionarjev in dogovor, kako bodo ponoči zastražili vas, da jih Nemci ne bi presenetili. Nemci so bili blizu. V Bohinjski Beli je bila močna enota »Nebelwerferjev«, blizu je Bled s 1000 vojakov in policisti. Na Bledu je tudi sedež gestapa. Še bližje je Bistrica, v kateri so imeli Nemci tudi svojo postojanko. Za hrbtnom bataljona pa je bilo neprehodno skalovje Triglava, Lipance in drugih vršacev, pokritih z debelo snežno odejo.

Noč je bila mirna in napočil je nov dan — 14. december 1943. Iz doline so pričeli prihajati v bataljon novinci. Ob komandantu Drenu pa se je znašel Gaber, ki je nastopal z ugledom rajonskega sekretarja in se skrival za svojim položajem. Dren ga ni poznal. Njegove sumljive zveze so poznali samo nekateri vosovci (obveščevalci). Da bi spravili bataljon iz vasi, kjer je bilo bataljon izredno težko presenetiti, ga je bilo treba spraviti na mesto, kjer bi ga lahko Nemci uničili. Potrebni so bili tehtni razlogi.

Gaber je prigovarjal Drenu, da naj se umaknejo iz Koprivnika in predlagal, saj bataljonu ni ostalo drugega, Lovčev hotel na Pokljuki. Ta premik je pospešila še izginitev partizana Kamina, obveščevalci pa so prinesli tudi vest o nameravani nemški hajki na območju Koprivnika.

Ker je bil visok sneg, je prevladovalo mnenje, da Nemci ne bodo mogli v tako visokem snegu do hotela, pa tudi toliko stražarskih mest in straž kot na Koprivniku, okoli Lovčevega hotela ne bo potrebno.

Toda po hrano je bilo treba v dolino, kajti Koprivnik in Gorjuše sta bila že izčrpana.

Popoldan, 14. decembra 1943, je štab sklenil, da gre bataljon po hrano in po novince v dolino. Šli so zdravi in močni, medtem ko so dekleta, bolni in starejši borci ostali pri štabu. S pomočjo terenskih aktivistov je štab bataljona organiziral prevoz opreme s Koprivnika na Goreljek v Lovčev hotel. Kot povsod drugod so tudi tu vozili kmetje s sanmi. Med njimi je bil tudi 17-letni Ivan Stergar iz Gorjuš, po domače Obadov. Kaj preveč ugleda med vaščani niso imeli. V stari Jugoslaviji so bili revni, saj je oče preživel družino le z zaslužkom, ki ga je dobil pri drvarjenju. Pa še pil je rad. Ko pa so prišli Nemci, se je Obadovim obrnilo na bolje. Vaščani so jih sumili, da vohunijo za Nemce, vedel pa tega ni nihče za trdno.

Štab je v prevoz vključil tudi dvojce sani slame. Med prevozom je nekaj bilk padlo iz sani in ostala je sled. Nazaj grede pa je Obadov, kar se je pozneje zvedelo, potresal po poti še živilsko sol. Dobro si je ogledal tudi stražarsko mesto. Po vrnitvi na Koprivnik je zaprosil, naj mu dovolijo oditi v dolino. Dovoljenja ni dobil, ko pa je zanj jamčil politični aktivist Gaber, je dovolilnico dobil. Fant je odšel prek Nomenja takoj na Belo v vojašnico.

Glavnina bataljona je proti večeru iz Koprivnika odšla v dolino. Na Češnjici so se sestali s terenci in vosovci. Tihot so obkolili vas, postavili stražo in zasedo ter začeli buditi ljudi. Kmalu je bila hrana pripravljena in okoli 21. ure so zadnji borci prišli k Lovčevemu hotelu. Komaj so čakali, da odložijo težka bremenja, se odpočijejo, najedo in naspijo.

Tedaj se je že bližala nemška kolona. Okrepljeni bataljon »Nebelwerferjev« iz Bele je sopihaje rinil v strmino. Ob 3. uri zjutraj so jih zbudili in ko so odšli, so vojaki videli, da spredaj stopa mlad fant v preveliki uniformi. Fant je poznal pot, kljub temu da so gazili na celo in se ogibali jas in poti.

Gaber se je že zvečer umaknil v svoje skrivališče blizu Koprivnika. Bil je 15. decembra 1943 zjutraj. Na straži je bil Franc Kranjc. Dobro je stopil na stražo, ko sta prišla mimo kmet in njegova žena. Spoznal ju je, da sta prejšnji dan tudi pomagala voziti opremo iz Koprivnika. Sedaj se vračata z vozom sena. Pozdravil ju je in izmenjali so nekaj besed o vremenu in vojni, pa tudi o domačih krajih. Potem sta odšla. Stražar je ostal sam, vendar le za nekaj minut.

Naenkrat zasliši iz smeri, v katero sta odšla kmet in žena, glasno govorenje. Odšel je, da vidi, kaj je. Težko je razločil, ker ga je slepila belina snega v vzhajajočem soncu. Po napetem opazovanju je zagledal nemške vojaške z zemljevidi v rokah, kako gledajo vanje, si nekaj kažejo in pogovarjajo.

Nemci... Bliskovito je pomeril proti gruči. Tedaj so ga vojaki zagledali, planili naražen in kričali: »Banditen! Banditen!« Kranjc je sprožil, pri tem ni meril, samo hotel je opozoriti tovariše, da so Nemci blizu.

Nemci so bili že okrog in okrog hotela. Pričeli so se poizkusi posameznih partizanov ali organiziranih skupin, da bi se prebili iz hotela. Nekaterim se je to posrečilo. Vsem ne. Pred vrati so se kopčili mrliči, ki so padli pri prvem poizkusu preboja ali ki so nasledili nemški zvijači. Nekdo je namreč že v začetku napada zaklical iz nemških vrst v slovenščini: »Fantje, zbor od hotela do komande.«

Prvo presenečenje je popustilo. Čeprav so bili prepuščeni sami sebi brez poveljnikov, ki so se zbrali na sestanku za Vrhunčevo vilo, so se partizani takoj znašli. Poveljstvo so prevzeli vodniki in starejši partizani, ki so takoj organizirali krožno obrambo in vzpostavili disciplino.

Partizani se niso vdali. To so spoznali tudi Nemci. Hude izgube, ki so jih imeli ob trmastih naskokih, so jih prepričale, da partizani niso strahopetna tolpa, ampak organizirana vojska. Vojska, ki je navajena bojev in ki ne namerava dvigniti rok. Zato so Nemci sklenili, da bodo naprej temeljito obstreljevali hotel z minometali, potem pa znova poizkusili z naskokom. Mine so trgale tramove in deske, nato pa se je vžgala stavba, ki pa se zaradi snega streha takoj ni hotela vžgati. Partizani so se umaknili v

Marko Butinar

Hvali morje, a drži se kopnega

(Nadaljevanje)

Sredi dopoldneva pa se na daljnem zapadnem obzoru na levi že kažejo obrisi mi-zastega otoka Cabrera v Balearih. Po kakšni uri plovbe pa na desni vznikne iz sivkasto modrega morja Mallorca. Njena obala v odsekanih stenah pada v morje, v notranjosti pa se svet požene kvišku v razpotegnjenih poraslih vrhovih. Svetilniki na obali so zaenkrat edina sled dela človekovih rok.

Malo pred 13. uro pa se odpre pogled na Palmo di allorco, glavno mesto otoka in Balearskih otokov. Mesto leži ob dvanajst kilometrov dolgem zalivu po kate-

rem je mesto prevzelo ime. Baleari so postali krik turistične mode za zahodno Evropo, in Palma di Mallorca je prav gotovo simbol za nagel vzpon španskega turizma. Mesto v zadnjih letih doživlja pravi turistični »boom«, in kotira visoko na mednarodni turistični borzi. Z več kot 1250 hoteli, urejenim cestnim omrežjem, sodobnim letališčem, ki je eno izmed najbolj frekventnih v Evropi - s čudovitimi plažami, z mirom in zatišjem pred hrupom in ritmom sodobnega življenja, a vendarle s skoraj neizčrpnimi možnostmi za zabavo, Palma uspeš-

no konkurira najznanjšim letoviščem sveta.

Ko je pristanišče pred nami se nam mesto predstavi v vsej svoji veličini, prej bi dejal, da je to velempo, ne pa kraj poln sonca, miru in zatišja pred vsakdanjim utripom življenja, kar turistični propagatorji postavljajo kot adut.

Ob pomoči v zatišju valobranov najde ladja svoj mir po dolgi plovbi. Pred pristaniško stavbo postopajo cariniki in policaji, radovedno jih opazujemo. Ladijski fantje spuste mostiček in več kot uro traja, da po ustaljeni proceduri deljenja dovo-

lilnic stopimo na španska tla. Avtobusi, ki nas bodo odpeljali na izlet že čakajo in v našem je vodič Beograjčanka, ki že nekaj let živi v Španiji.

Iz pristanišča se izvijemo kmalu, potem se ob obalni cesti vrsti ena sama dolga vrsta najmodernejših hotelov. Palme poživljajo betonsko aluminijaste vertikale in zelenice s čudovitimi nasadi cvetja in grmičevja krase njihovo okolico. Pod cesto pa valovi morja šume in se razlivajo na peščeni obali. Visoko nad obalo samevajo stari mlini na veter, ki so osrednji motiv mnogokaterih razglednic o Palmi. Tik pod katedralo zapustimo glavno obalno cesto in počasi se vozimo skozi mestni vrvež. Prevladujejo hoteli, trgovnice, uradi in ne manjka prijetnih lokalov. Zelo kmalu pa se blišč novega dela mest porazgubi in prevladajo spet stare kvadraste z zidovi

omejene domačije. Nasadi oljk so vse številnejši, kaktusi z velikimi listi in rožnatimi sadeži pa poživljajo pokrajino. Ozka asfaltna cesta pa se viju-ga med vedno starejšimi nasadi oljk. Debla so skri-venčena in prepletena s košatimi krošnjami. Redke domačije so raztresene med oljčnimi nasadi in suhe struge potokov se belijo ob cesti.

Vode v teh krajih zelo primanjkuje. Običajno so vodnjaki, ki segajo do talne vode globoki tudi po trideset metrov in poznavalci trdijo, da ta priteče pod morskim dnem iz Francije. Padavin ima otok malo, danes dežuje po dolgem času, kar je za domačine skorajda pravo doživetje, za nas pa vzrok za slabo voljo.

Namenjeni smo v Valde-mosso in cesta se počasi vzpenja, da se kmalu zaje v strmo pobočje soteske. Raz-vlečene, porasle vrhove pre-

kle... žele...
ščo... nci...
sili... skok...
biti... rtizan...
so... ljito...
delo...

B... vedi...
Nab... so pa...
pad... in ra...
šema... ta ved...
ne... je ok...
Tak... Brešč...
od... ga s...
skri... ce...
bre... so...
vzm... mrlič...
se... no k...
pad... okn...
vo... sto...
ranj... so v...
jih... njih...
vrsta... izano...
bolj... file...

D... poka...
svoj... voluc...
in... so z...
part... ko pe...
naki... bort...
po... Tako...
zape... Inter...
hrup... vroči...
niso... mili...
Po... nem...
da... mbiti...
pold... nova...
skati... stavl...
težko... op s...
rati... gore...
dim... je...
šil... nem t...
ci... met...
bom... edaj...
ne... mogli...
telu... pa se...
vsako... no in...

nel

Z... films...
lene... rich...
pred... a o...
inteli... Po...
je... pratelj...
lepiš... n...
vpra... in...
niti... ten...
je... orila...
»Me... je r...
inteli... tejši...

kriva...
pa... asfa...
po... avt...
je... raz...
nadi... oban...
nih... ki...
priti...
cesto... hud...
pa... etlik...
liko... ga j...
v... teški...
spro... avni...
sadi... Pe...
vsesk... nap...
se... zvi...
bočje... our...
sa... etna...
ben... ed...
odpre...
Kam... dor...
zane... og c...
nekda... ga...
sama... o...
nad... o...

M... aliv...
zapu... av...
skan... d n...
Star... ska...
to... pjen...

železobetonsko ploščo so znova poizkusili skokom. Bili so od partizanski mitraljezi hitro opravili svoje

vedno bolj besnel. so partizani pobirali ranjenim tovarom vedno bolj pogostje okvare na orožju. Breščeva »zbrojevka« ga streljanja imela cev. Pri »lahkih« so začele pokati rlični in ranjenci so mo kopili. Če je kdo oknu, je na njegovo stopil drugi. Tudi so vztrajali na svojih mestih. Toda iznanov so se čedalje

pokazali sovražniku volucionarno zavest so začeli peti znano pesem »Ajmo juborbo nad gestakoj nato pa so Internacionalo«. V vročinski omami boja mili gledati na ure. nem dnevu so sodili, biti okoli 16. ure ponoja so začele stavbi mine, to pot se je začel podigorečega lesovja in je vedno huje duem tem pa so Nemmetati tudi dimne sedaj so spoznali, da se bo prebiti za in to takoj. Če

ošanejo, se ne bo nihče šil, če pa udarijo vsi hkrati, se bo mogoče le kdo...

Skupina za skupino se je prebijala. Nekateri proti šport hotelu, nekateri proti Gorjušam, nekateri pa so skušali na bližnjem grebenu najti ugodnejši strelni položaj. Toda tudi tam so bili Nemci. Bil je prost samo še senik. Skušali so ga zažgati, da bi okoli njega napravili dimno zaveso. Streha je pogorela, toda dima ni hotelo biti.

Vsem se ni posrečil preboj. Zašli so v navzkrižni ogenj. Goreljek je zaradi izdajstva zahteval 79 žrtev — prekaljenih borcev, skojevcev in komunistov.

Kljub brezupnemu položaju so se partizani v hotelu junaško bojevali in prizadejali sovražniku težke izgube. Vsaka druga vojska bi v takem položaju dvignila roke in prosila sovražnika milosti. Lahko se je bojevati, če vojska doživlja same zmage. Naši ljudje pa so se bojevali kljub izgubam in porazu.

Namesto padlega III. bataljona Prešernove brigade je kaj kmalu korakal po naši zemlji nov bataljon.

Ivan Stergar — Obadov je priznal, da je za to izdajstvo prejel 150 mark nagrade.

In Gaber — tudi on je bil gestapovski agent. Uspelo mu je uiti. Danes živi nekje v Latinski Ameriki. Koliko je dobival za svoja izdajstva, pa se še danes ne ve.

nekdote

z filmska igralka March se je udeležila o moški in ženski. Po predavanju seatelj obrnil k »najti na svetu« in jo ima kaj pripomtemi. Marlene mu je res, da so moški tejši od žensk, toda

jaz še nisem videla ženske, ki bi tekala za nčumnim moškim in občudovala samo njegove lepe noge.

Misel

Vase zaverovana samovšečnost je pogosto vzrok nevšečnosti.

La Rochefoucauld

oblaki in megle, dež asfalt in škropota avtobusa. Soteska o rahlih rdečkastim obarvanih markantki so poraščene s grmičjem. Pod hudourniški strugi telika potoček. Veta je nakopičenega ski, ki je pravo napomin z oljčnimi napalmo. Cesta je napeta, pod vasjo vijuga v desno potournika. Valdemosetna vasica, nepozad se obiskovalcu iz teh pobočij. domačije so nani cerkve in stolpa kartuzijanskega ki dominirata živ nas oprhne, ko avtobus in se stinapušče domačij. klet je čudovijona in je prava

paša za oči. Že vhod je simboličen — mogočen sod in notranjost polna miz, klopi in stolov izdelanih iz starih debel oljk. Še lestenec na visokem obokanem stropu je skrivenčena in razbrazdana oljčna korenina. Točilnica je polna starih vinskih posod, vitrine pa so stari elipsasti sodovi, seveda razžagani na par delov. Med spominki prevladujejo rezljani kipci, iz rdečkaste gline žgani predmeti, lutke oblečene v barvite narodne noše. Posebno mesto pa zavzemajo seveda biseri in iz njih izdelan nakit.

Dežuje kar močno, ko se priključim naši skupini, ki vstopa v dvorišče kartuzijanskega samostana, ki je en sam vrt. Cvetje žal že premineva, palme spuščajo svoje veje med stebre in stene, ki jih pokrivajo ovijalke, ob zidu sameva star kamnit vodnjak s kovanim okrasjem.

99.

»Glej ga, glej, kako si se potegnil. Cel ata si,« se ga ogleduje Aleševa in trdi, da je kakor izrezan iz očeta, čeprav ima Tine na sebi več materinih potez kakor očetovih.

»Ni čisto njegov,« hoče biti Aleš natančnejši. »Pa ne da bi bilo kaj z mamo narobe?« se zresni, ker se boji, da je Tine prišel k njemu kot grobarju.

»Ne, ne, na bolje ji gre. Vsaj tako trdi,« se Tine nasmiha.

Bal sem se že, da potrebuješ grobarja.

»Ne, ne, pač pa voznika in vrtnarja.«

»Voznika in vrtnarja?« se začudi Aleš, ker ne ve, kaj naj bi to pomenilo.

»Posel imam za vas,« pripoveduje Tine o tem in ga vpraša, če bi mogel že jutri pripeljati nekaj trug' proda, potem pa še drobnega rumenega peska, kakršnega lahko dobiš pod tovarniškim kamnolomom.

»Jutri?« se čoha Aleš, kakor da razmišlja, če bo utegnil, a ne odgovori, marveč poprej s kretnjo povabi Tineta, naj prisede in prigrizne z njimi.

Toda Tine ni lačen, pa tudi ko bi bil, bi ne mogel odjedati večerje revni družini, kakršna je Aleševa.

»Sit sem. Danes sem jedel kakor gospod,« pravi, a umolkne, da bi ne delal Aleševe deklice žalostne zaradi dobrih in neznanih jedi, ki so za deklico samo v pravljicah.

»Torej si delal pri gosposki družini?«

SIVO MESTO

»No, da, pri tej, o kateri sem vam pripovedoval, da potrebuje vaše usluge. Prijazna gospa. Dela bom imel za ves teden in še več, pa tudi vi boste lahko kaj zaslužili ne samo za vožnjo in pesek, marveč tudi za rože in podobno rastlinje, s katerim bi rada gospa okrasila vrt.«

»Ja, ja, še so na svetu ljudje, ki jim ni žal izrabljati zemlje za nekoristno rastlinje,« vzdihne gospodinja, ki se ji zdi škoda slehernega kosčka dobre rodne zemlje za lepotilno potrato. Ona bi posadila povsod samo krompir, dober bel krompir, kifelčarja, kakor pravi. »Ta ima okus, dober kot kostanj,« govori kakor poznavalka vseh vrst krompirja in drugih užitnih reči, ki jih lahko človek pri dela, če ima vrt...

Tako pripoveduje gospodinja in se pri tem razvname, da pozabi celo na krompir, ki ga maji za otroka, dokler se le-ta ne naveliča čakati.

»Mama, lačna,« gleda dekletce krompir v maminih rokah, njene vdrtne modre očke ga že okušajo, v majhnih ustecah pa se nabirajo sline, ki jih mora goltati, da se ji ne pcedijo čez bradico.

»Potrpi, saj vidiš, da imam samo dvoje rok,« se skuša Aleševa napraviti strogo, obenem pa pohiti, da je krompir v trenutku omajen, takoj nato pa ji omaji še drugega, saj je prvi naglo izginil v dekličinih ustecih, njene drobne rokce pa se že stezajo k materinim rokam.

»Kakor brez dna je,« se nasmehne Aleševa.

»No, no, nikar. Krompirja nam ne primanjkuje,« vzame Aleš te besede zares in se postavi za otroka. »Naj je! Ni mu treba biti lačen.«

In dekletce, vzpodbujeno z očetovo zaslonbo, seže po krompirju, a se pri tem opeče prstke.

»Av,« zastoka in izpusti krompir, da pade na mizo in se zdrobi.

»Vidiš, to pa je požrešnost,« jo Aleševa rahlo švrkne po rokcah.

»No, nikar,« je Alešu zaradi Tineta nerodno, nato pa se obrne k deklici. »Le poberi z mize! In pihaj, pa te ne bo pekel.«

In deklica že piha in se smeje, ker jo pihanje zabava.

»Ja, takole!« piha tudi Aleš svoj krompir in se zraven smeje.

»Nehajta že, saj se vama bo zalételo.«

»Nima kostil!« Aleš zavrne ženo in se šele potem spomni Tinetovega vprašanja ob prihodu. »Jutri, praviš? Pesek in prod?« gleda Tineta, kakor da bi čakal, da mu bo Tine vnovič potrdil, potem pa odgovori: »No, da, čas bom imel. Kajpak, bom imel čas, a šele okrog desetih. Koliko pa bo treba?«

»Hm,« se zamisli Tine. Tega niti sam natančno ne ve. Zato začne polglasno računati, a ne pove nič določenega. »Kar precej proda in peska bo treba za glavne gredice, oziroma steze. Po moje bo najmanj pet šest voženj proda in morda prav toliko peska.«

Tako se dogovarjata. Kadar govori Tine, je Aleš krompir, ki ga drži v rokah s pravo pobožnostjo, podobno kakor kmetje kruh, ker vedo, koliko znaja in truda je treba, preden ga pridelajo. Samo kmetje jedo s tako pobožnostjo in, seveda, tudi ljudje, ki vedo koliko težkega dela je treba, da si lahko kupijo in privoščijo svoj vsakdanji kos kruha.

Za dogovor med njima ni treba veliko besed in Tine bi že vstal, ko bi ga Aleš ne vprašal, kako kaj kaže z njegovo zaposlitvijo.

»Za sedaj še nič,« pravi Tine, čeprav pri sebi upa, da bo vprašanje o njegovem sprejemu v tovarno morda že nocoj rešila gospa Waldnerjeva v pogovoru z inženirjem Wildbachom in inženirja vprašala, zakaj so nekatere druge že zaposlili, njega, Tineta, za katerega bi se moral zavzeti sam Wildbach, pa še ne. Lahko bi to povedal Alešu, a si nóče ustvarjati novih utvar, iz katerih naposled ne bo nič. Zato raje govori o svojih srečanjih z Marejem.

»Volk potuhnjeni. Ne, ta se najbrž nikoli ne bo zavzel zate. Toda nekega dne ga bomo razkrili, da je navaden kapitalistični plačanec in da so mu delavske koristi prekleto malo mar. Takrat mu ljudje ne bodo več ploskali, kadar bo grmel s svojimi govori na shodih. Poslali ga bodo tja, kamor spada.«

»Ne natolcuj,« pravi žena, kakor da drži z Marejem. »Sumničiš ga, ker ga sovražiš in bi zato rad, da bi ga zasovražili tudi drugi ljudje. Toda vsi ljudje niso tako trdoglavi trmoglavci, kakršen si ti. Ko bi bil pameten in prilagodljiv, bi nas nikoli ne udarila nesreča,« govori Aleševa podobno, kakor je včasih govorila Tinetova mama očetu in s takim govorjenjem spravljala očeta ob živce.

Najbrž se bo razburil tudi Aleš, misli Tine.

Toda Aleš ostane miren.

»Že prav,« odgovarja ženi. »Poznamo staro pesem.«

»Staro pesem,« povzame žena z glasom, ki Tineta spominja maminega glasu, kadar je oporekala očetu. Zato bi najraje ostal in se poslovil, a se Aleševa s svojimi očitki do moža začne obešati nanj in terja, da bi ji v teh očitkih proti Alešu pritrjeval in ji pomagal. »Tak zagrizenec! Nikoli ga ne bo srečala pamet. Nikoli ne bo znal živeti kakor drugi,« poslušaj Tine tožbe in obtožbe in čaka, kdaj bo zavrelo v Alešu.

Toda Aleš se samo mirno nasmiha.

»Le daj, le daj. Vse imaš prav,« govori mimo žene.

»Prav, pa še kako prav! A kaj mi pomaga? Trmast je,« se obrača k Tinetu. »Do smrti bo silil tja, kjer reveži ostajajo reveži. Pa bi se bilo treba samo malo ukloniti, samo malo prilagoditi, pa bi se danes imel delo v tovarni, kakor ga imajo drugi. Tudi taki, ki so nekoč rohnili.«

»Prav ima. Vse ima prav, Francetov,« ostaja Aleš miren in govori Tinetu, kakor da je Tine nabiralek, v katerega mečeta svoje besede in si jih preko njega izmenjavata. »Poslušal bi jo, veš. A kaj ko ne morem zamenjati svoje hrbtenice z drugo, upogljivojšo hrbtenico.«

»Zato pa jo upogibaš pred revščino in jo nosiš, že štiri leta nosiš. In revščina te je že načela. Že te je upognila,« kaže Aleševa na nekoliko upognjeno možovo postavo.

»No, da, to je od dela, trdega dela. A zlomil se kljub temu še ne bom,« govori Aleš z mirnim in še malo ne zlobnim nasmehom.

»Vem, vem, ne boš se zlomil. Ne boš. Še boš nosil svojo kožo naproday za druge. O šel!«

»Vse to sem že slišal, žena.«

»O slišal! Vsak dan ti dopovedujem.«

Jubilejni koncert ob 95-letnici železarskih pihalnih godb

Z jubilejnim koncertom v sredo, 10. in s ponovitvijo danes 12. decembra, obakrat ob 19. uri, jeseniški godbeniki z izrednim glasbenim spektaklom proslavljajo 95-letnico delovanja železarskih godb na pihala. Pihalni orkester JESENISKIH ŽELEZARJEV se je z dovolj kvalitetnim in programsko pestrim programom oddolžil vsem godbenikom, ki so pred 95 leti zaorali ledino na tem področju in ki so 95 let enkrat pod boljšimi, drugič pod slabšimi pogoji ustvarjali bogato glasbeno tradicijo na Gorenjskem in še posebej na Jesenicah.

Pred 95 leti, leta 1874, je talentirani Nikolaj Bernard v Bohinju, v takratni zibelki fužinarstva na Gorenjskem, okoli sebe zbral nekaj navdušenih delavcev — fužinarjev in drugih ter organiziral prvo kovaško godbo, ki jo je tudi sam vodil. Bohinj je bil takrat tudi kulturno središče Gorenjske in po požaru leta 1889, ki je uničil bohinjske fužine, ni bilo konec samo fužinarstva, ampak tudi konec godbe in široke kulturne dejavnosti. Po skoraj dveletnem premoru so bohinjski fužinarji s preselitvijo na Jesenice že leta 1891 ponovno obnovili majhen oddenek kovaške godbe na Jesenicah, ki se je z leti razširjala in krepila in ki jo je strokovno še vedno vodil Nikolaj Bernard. V tem času so tudi ustanovili močno tovarniško godbo, ki jo je vodil poseben godbeni odbor s Pongracom na čelu, ki je oskrbel tudi movega dirigenta Pospischila, ki je skupaj z Bernardom strokovno vodil godbo. Leta 1908 se je godba iz političnih razlogov začela krhati in z na-

stankom raznih društev tudi prenehala z delovanjem, čeprav jim je tovarna nudila precej ugodnosti.

Še pred prvo svetovno vojno je bila v okviru prosvetnega društva ustanovljena Krekova godba, ki jo je vodil Janez Repinc. Med prvo svetovno vojno je prenehala z delovanjem, vendar je bila takoj po vojni znova obnovljena. Kapelniku Repincu je nekaj časa pomagal tudi sin Nikolaja Bernarda — Jože pozneje pa sta godbo vodila še Ferdinand Kutnik in Aleš Bizjak.

Leta 1919 je bila ustanovljena še Kovinarska godba, ki jo je vodil Jože Uresch in je bilo izrazito napredna delavska godba. Za Ureschom so godbo še vodili Ludvik Modre, Martin Jeram, Franc Čelesnik in Jože Zupan. Godba je bila zvesta vsem naprednim delavskim manifestacijam in zato so jo tudi povsod zasledovali in preganjali.

Tretjo — Sokolsko godbo so ustanovili leta 1923. Njen prvi dirigent je bil Ribula,

kasneje pa sta jo vodila še Rado Kleč in Nande Šmitek.

Čeprav so bile vse tri godbe strankarsko-politično obarvane, so v splošnem mnogo prispevale k splošni kulturni rasti Jesenic. Razen omenjenih godb so na Jesenicah delovale še druge manjše godbe in orkestri. Deset let je uspešno deloval salonski orkester uradnikov KID, nekaj let pa je delovala tudi gasilska godba, ki jo je vodil Volarič.

Okupacija leta 1941 je pretrgala delovanje vseh treh godb. Čeprav se je okupator trudil, da bi iz prejšnjih treh godb ustanovil novo godbo Wehrmannschaft Musikzug, mu to ni uspelo, ker je po nekajmesečnem delovanju mnogo godbenikov z uniformami in instrumenti odšlo v partizane. Šele leta 1942 je okupatorju v okviru železarne uspelo ustanoviti godbo, poleg nje pa še mladinsko. Obe godbi je vodil Alojz Smrekar, ki je tudi poleg drugih godbenikov odšel v partizane in delo je zamrlo. Smrekar je vodil godbo 31. divizije, v kateri je sodeloval tudi nekaj Jeseničanov.

Aprila 1945 so jeseniški godbeniki na Poljanah nad Jesenicami ustanovili godbo NOV za Gorenjsko, ki je na čelu partizanskih enot osvobajala mesta in vasi. Godbo je vodil Rado Kleč.

Po osvoboditvi se je glasbeno življenje na Jesenicah zelo razmahnilo. V okviru sindikalnega kulturnega društva je bila obnovljena tudi godba, ki jo je vodil dirigent in komponist Filip Bernard, sin leta 1943 umrlega glasbenega veterana in ustanovitelja prve kovaške godbe Nikolaja Bernarda. Z združitvijo sindikalne in mladinske godbe, ki sta jo vodila Julij Sorgo in kasneje Jože Zupan, se je odcepilo nekaj godbenikov, ki so na Javorniku ustanovili svojo godbo. Poleg teh dveh godb je delovala nekaj časa zelo uspešno tudi žirovniška godba in godba na Hrušici, ki še deluje. Javorniško godbo sta vodila Julij Sorgo, pozneje Aleš Bizjak, ki ga je ponovno zamenjal Sorgo. Jeseniško godbo pa je do leta 1954 vodil Rado Kleč, ki ga je zelo uspešno zamenjal Remigij Noč, ki ga je v času odsluženja vojaškega roka nadomestil Ljudez Savinšek, potem pa je taktirko znova prevzel Noč vse do leta 1967, ko je odšel na novo delovno mesto.

Leta 1968 je prišlo do združitve javorniške in jeseniške godbe v enoten pihalni orkester JESENISKIH ŽELEZARJEV, nad katerim je prevzela patronat jeseniška železarja. Že letošnji pomladanski koncerti ob praznovanju 100-letnice železarne so pokazali ogromen kva-

tetni premik in opravičili združitev. Tudi jubilejni koncert pomeni velik kvalitetni in programski napredek.

Na jubilejnim koncertu so se godbeniki predstavili v štirih zasedbah in sicer z velikim pihalnim orkestrom, z mladinskim pihalnim orkestrom in komornim pihalnim orkestrom, ki jih vodi Rado Kleč in zabavnim orkestrom, ki ga vodi Vinko ŠETINC. Kot gost je ob spremljavi komornega pihalnega orkestra pel prvak ljubljanske opere Ladko KOROSEC. Kot pevci pa so se ob spremljavi zabavnega orkestra predstavili Darinka KOROSEC, Fani

TARMAN, Marta STARE, Jaka JERAŠA in Franc REBERNIK.

Jeseničani so za jubilejni koncert skoraj do zadnjega kotička napolnili gledališko dvorano, kajti na svoj račun so prišli vsi ljubitelji glasbe, od klasične, do zabavne in moderne glasbe.

Pokrovitelj jubilejnega koncerta je bil direktor Železarne mag. inž. Peter Kunc.

Z jubilejnim koncertom želijo jeseniški godbeniki nastopiti še na Hrušici in v novem delavskem domu na Javorniku. Prav pa bi bilo, da bi koncert glede na veliko zanimanje občinstva ponovili tudi še na Jesenicah.

Kaj pa jezik naš slovenski?

V eri gigantske in uporne stabilizacije in ekstenzivne prosperitete ter absolutne ekonomizacije internih komunalnih ter eksternih federalnih objektov, pri čemer so prezentni vsi faktorji ekonomske reforme, inclusive standardno situacijo v internacionalnem exportu in importu, se vendarle zgodi, da se poprečnemu Slovencu naježijo lasje.

Pa ne zaradi tega, ker bi naše gospodarstvo nazadovalo ali napredovalo, temveč zaradi resnice, da polovico tistega, kar sliši ali bere, preprosto ne razume. Vržeš mu »stabilizacijo« kot kost; lačen, kakor je, jo pograbi jo melje, ne da bi mu vedela kaj povedati, ne da bi on vedel, kaj naj mu pove.

»Kam plujemo?« se je spraševal komik v radenski TV-odaji.

Mar je res zelo pameten tisti, ki v svojih »izvajanjih« »operira« z besedami, za katere je čutiti, da niti sam dobro ne razume njihovega pomena?

Prav nič ni težko govoriti na dolgo in razvlečeno ter »učeno«, da na koncu niti sam ne veš, kje si začel in kaj si nazadnje hotel povedati. Ljudska prispodoba pozna za takšne govornike in pisce zelo oprijemljiv pečat. Raje ga ne zapišem, ker verjamem, da ga bo večina bralcev sama uganila.

Kdor zna nametati v svojo govoranco kopico tujk, za katere ni nujno, da bi jih moral poprečno izobražen Slovenec poznati, še ni dokazal svoje razgledanosti. Ravno narobe.

Ne mislim na nešolane ljudi, ki so si s svojo dejavnostjo v ožji družbeni skupnosti ustvarili primeren ugled pa si zaradi tega prizadevajo na različne načine ta ugled ohraniti ali ga še povzdigniti. Menijo pač, da jim različne »varianče« pri tem »kompetentno« pomagajo. Ne manjka se jih, toda dobro, da so, kajti kljub njihovim »prezentnim formulacijam« jih vsi prav dobro razumemo. Hvaležni smo jim za njihovo delo, tujo učenost pa spravimo molče v žep. Saj ni zrasla na njihovem zelniku.

Spominjam se tovariša spred dvajsetih let. Njegov besednjak je bil nadvse skromen, toda v njem je blestela beseda »faktično«. In vse je bilo »faktično«. Tako »faktično«, da je »faktično« zbledelo vse, kar je še drugega zraven povedal. Ko smo končno faktično vsi odšli, faktično o faktičnem sploh ničesar nismo vedeli.

Upali smo na boljše. To upanje je bilo v nas »faktično« utemeljeno, saj smo dočakali celo pismo nekdanjega GO SZDL o rabi slovenščine v javnosti. Bili smo prepričani, da bodo to pismo zelo pozorno prebrali prav ljudje, ki vsa takšna priporočila razlagajo ljudem in skušajo doseči, da bi se jih vsi držali.

O sancta simplicitas! (Izgovori: o sankta simplicitas! Latinsko. Pomeni: O sveta nedolžnost! Zelo priljubljen izrek starih Latincev. Poseben primeren za današnjo rabo.)

Kam plujemo?

V svojo lastno skledo, spoštovane bralke in cenjeni bralci. Zares nimam vzroka, da bi jokal po starih časih, vendar mi je bil tisti verz »Kdor ne spoštuje se sam...« kar všeč.

NAUK:

Kako mliš, je tvoja stvar. Kako govoriš, pa ne. Vsi, ki so te prišli poslušati, imajo pravico, da te razumejo. Dober govornik ne uporablja tujk, kajti delavec in kmet sta zrasla z domačo besedo.

—sic

Likovniki iz Celja razstavljajo na Jesenicah

V soboto 13. t. m. bodo ob 18. uri v mali dvorani Delavskega doma na Jesenicah odprli s kratkim kulturnim programom že trinajsto likovno razstavo v tem letu, skupaj z ostalimi razstavami pa je to sedemnajsta razstava, ki jih organizira likovna sekcija DOLIK pri DPD Svoboda Tone Čufar. S kolektivno slikarsko razstavo se bodo predstavili slikarji iz Celja, organizirani v likovni sekciji pri ZPD France Prešeren Celje.

Likovna sekcija »Prešeren« Celje deluje že dvajset let in je v tem času pripravila že 43 razstav, s katerimi se je afirmirala tako doma, kakor na tujem. Doslej so največkrat razstavljali v Celju, poleg Celja pa še v Ljubljani, Mariboru, Velenju, Dobrni, Trbovljah, Gornjemgradu, Šoštanju, Laškem in v Zagrebu, izven naših meja pa v Bruslju (Belgija) in v Parizu (Francija).

Na Jesenicah se bo predstavilo 12 slikarjev, med njimi kar osem tovarišic z 29 deli, ki predstavljajo portrete, krajino, tibožitja pa tudi abstraktne realizacije v različnih slikarskih in grafičnih tehnikah.

To je prav gotovo spodbudna likovna razstavna dejavnost in politika jeseniških dolikovcev, ki se na ta način želijo povezati in povezovati z vsemi likovnimi ustvarjalci v Sloveniji. Hkrati pa je to izredno pomembno srečanje slikarjev iz dveh različnih področij in primerjava njihovih slikarskih dosežkov, ker se bodo tudi dolikovci s kolektivno slikarsko razstavo predstavili v Celju.

Razstava celjskih slikarjev bo odprta do vključno 24. decembra vsak dan od 9. do 12. in 14. do 19. ure.

Razširjena seja

V ponedeljek je bila razširjena seja UO ŠD Jesenice, na kateri so obravnavali program dela drsalnega in sankškega kluba ter program vzdrževanja športnih objektov v letu 1970 ter še nekatera vprašanja, ki so bila načeta v razpravi.

Predsednik DK Tone Arh je poročal o programu dela drsalcev v novi sezoni. Kaže, da se vodstvo kluba prizadeva za postopen razvoj in kvaliteten rast umetnostnega drsanja na Jesenicah. Pri tem jih ovira razmeroma majhno število ur, ki jih imajo na voljo in prepogostna menjava urnika. Ostali so samo pri eni želji: ob sredah bi želeli eno uro več za vadbo glede na pripravljenost trenerja Brleca iz Ljubljane in smotnosti vadbe.

Glede reda in uporabe drsališča se je razvila precej dolga razprava, ki je vsebovala tudi uporabne predloge in ideje. Razpravo so zaključili z nekaterimi priporočili in sklepi in sicer:

— Glede na potrebo DK in uvedbe prepotrebne reda na drsališču naj se čimprej sestanejo predstavniki klubov — uporabniki drsališča in predstavniki zavoda za vzdrževanje športnih objektov s priporočilom, da se ugodji želji DK.

— Zavod naj ukrene potrebno, da bo na voljo tudi pomožno naravno drsališče.

— Ob nedeljskih popoldnevih naj bo umetno drsališče rezervirano za rekreacijsko drsanje. V kolikor pride do upravičene spremembe urnika, naj to zavod pravočasno obvesti prek radia Jesenice.

— Zavod naj poskrbi, da bo rekreacijsko drsanje vodeno in s tem zagotovljena varnost drsalcev.

Na pismeno poročilo sankškega kluba ni bilo pripomb ali predlogov.

Dalj časa pa so se zadržali v razpravi o programu vzdrževanja športnih objektov in potrebnih sredstvih za leto 1970, ki ga je predložil zavod za vzdrževanje športnih objektov. Večina govornikov je zavzela stališče, da bo potrebno postopno prenesti obveznosti financi-

ranja vzdrževanja športnih objektov še na druge gospodarske organizacije na Jesenicah in na proračun SOB Jesenice. Iz predloženega proračuna za leto 1970 je očitno, da gre za skoraj 35 milijonov S din, ki so potrebna za najnujnejšo vzdrževanje športnih objektov. Razprava pa se je razširila tudi na prepotrebne nove športne objekte na Jesenicah. Govorili so o strehi nad drsališčem, za katero je že sprožena široka akcija. Prve prispevke so dali prav športniki in prijatelji hokeja. Kaže, da se je začela resna in zavzeta akcija. Pripravljenost za sodelovanje in prispevanje h gradnji prihaja od posameznikov in organizacij. Zavod za vzdrževanje športnih objektov na Jesenicah se je obvezal, da bo samostojno izvedel akcijo za zbiranje ustrezne količine odpadnega železa, ki bo potrebno za železno konstrukcijo strehe.

Kaj je s šahovskih društvom Jesenice?

Še lansko leto smo lahko zasledovali izredno lepe uspehe jeseniških šahistov tako doma okt v tujini. Kako da ne, saj je društvo sodilo med najboljše v Sloveniji in je tudi eno redkih slovenskih društev, ki ima zelo lep dom in s tem tudi pogoje za masovno šahovsko dejavnost. Razen tega je uživalo precejšnjo družbeno podporo in pozornost.

Mnogi ljubitelji šaha pa tudi tisti, ki so se samo navduševali nad uspehi jeseniških šahistov, se danes sprašujejo, kaj je z jeseniškim šahom. Ali je mogoče, da, skoraj bi rekli čez noč, propade dolgoletno delo in prizadevanje društva. Normal-

Prvotni načrt za izgradnjo športnega, kulturnega in gospodarskega objekta bodo popravili z namenom, da se zniža stroške in zgradi najnujnejše.

Glede ostalih novih športnih objektov na Jesenicah pa bo predlog srednjeročnega programa pripravil odbor ŠD in ga predložil na eno prihodnjih sej UO v razpravo.

Na kraju smo slišali vprašanje: Zakaj ni bil nihče od jeseniških olimpijcev povabljen na jubilejno proslavo 50-letnice JOK, ki je bila preteklo nedeljo v Zagrebu? To vprašanje je bilo podprto z dejstvom, da so Jesenice dale že pred vojno, zlasti po vojni veliko olimpijcev. Na to vprašanje nobeden od navzočih ni mogel odgovoriti. Nanj bi lahko odgovoril tisti, ki je sestavil seznam vabljenih in udeležencev omenjene proslave.

Končno so se zmenili, da se bodo pred novim letom sestali še enkrat zaradi obsežnih nalog in vprašanj, ki so navzoče v jeseniškem športu.

rn —

Pravila igre za hokej na ledu

Igralci moštva, ki je v posesti ploščice, ne smejo blokirati poti za soigralca, ki vodi ploščico. Če ni ploščice v vratarjevem prostoru, igralec napadajočega moštva, ki ni v posesti ploščice, ne sme stati v vratarjevem prostoru, na črti vratarjevega prostora ali držati palice v vratarjevem prostoru. V takem primeru se zadetek ne prizna, razen v primeru, če obrambni igralec s svojo akcijo fizično ovira igralca napadajočega moštva in je posledica te akcije ta, da se napadalni igralec nahaja v vratarjevem prostoru, ter v tem času, ko je isti še vedno v vratarjevem prostoru, ploščica vstopi v vrata, je tak zadetek priznan. Igralec, ki medtem, ko je na klopi za igralce ali na klopi za kazni in meče karkoli na led, nadleguje ali ovira nasprotni igralce ali uradne osebe, je kaznovan z disciplinsko kaznijo igre, o čemer mora sodnik poročati odgovorni zvezi za nadaljnji postopek. Igralec, ki s svojim telesom ali palico ovira ali prepreči gibanje vratarju z dejanskim fizičnim dotikom medtem, ko je vratar v svojem vratarjskem prostoru je kaznovan z malo kaznijo razen, če je ploščica v vratarjevem prostoru. Igralec, ki s klopi za igralce ali s klopi za kazni s svojo palico ali s svojim telesom ovira gibanje ploščice ali nasprotnika na drsališču, je kaznovan z malo kaznijo. **Dejanski fizični dotik** je, če se napadalni igralec dotika vratarja s svojo palico ali s svojim telesom. Če katerikoli vodja, tehnični vodja ali trener vrže kak predmet na drsališče, nadleguje ali ovira nasprotni igralce ali uradne osebe, ga sodnik napoti v slačilnico za preostali čas igre in da poročilo s temeljitim opisom odgovornih zvez za nadaljnji postopek.

Oviranje po gledalcih

Če kak gledalec drži ali ovira igralca sodnik igro preki-

ne, razen če je moštvo igralca, ki je oviran prav tedaj v položaju, da bi doseglo zadetek. Tedaj sodnik dovoli, da se akcija zaključi, nakar prekine igro. Začetni met se na to izvaja na mestu prekinitve.

Strel s pomočjo noge

Z malo kaznijo se kaznuje igralec, ki uporablja strel z drsalko preko palice »kick-

Spotikanje

shot» med igro. »Kick-shot« se izvaja tako, da se položi rezilo palice za ploščico in nato požene ploščico s tem, da se brčne v rezilo palice.

Brcanje igralca

Igralec, ki namerno brčne ali želi brcniti nasprotnika je kaznovan s kaznijo igre. Namestnik je dovoljen po 10 minutah učinkovite igre s tem, da drugi zasede mesto na klopi za kazni.

Brcanje ploščice

Brcanje ploščice je dovoljeno na celotnem drsališču, vendar zadetek ne more biti dosežen tako, da bi napadalni igralec brcnil ploščico naravnost v vrata. Če se brcnjena ploščica odbije v vrata od kakega igralca branečega se moštva, z izjemo vratarja, je zadetek priznan.

(Se nadaljuje)

Zabeleženo na treningu francoskih tekmovalcev zveznega razreda

(Nadaljevanje)

Nastale so določene nejasnosti, ki jih bo treba čimprej odpraviti. Ker nima smisla, da bi Slovenci poskušali odkriti kaj novega, je nujno, da najvažnejše ugotovitve pravilno povzamemo.

S profesorjem Joubertom sem se pogovarjal o tehniki, treniranju in problemih, ki tarejo naše in francoske smučarje. Zanimivo je, da jim prav tako kot nam primanjkuje trenerjev, ki bi lahko kvalitetno vodili kondicijske treninge.

Ob slovesu me je profesor Joubert povabil, da se udeležim enega od letnih trenin-

gov na ledeniku Sarenne pri znanem smučarskem centru Alp d'Huez. Jasno je, da sem povabilo z veseljem sprejel, ker sem želel videti tega strokovnjaka pri delu. Kasneje mi je s prošnjo uspelo, da se je treninga lahko udeležil tudi eden najperspektivnejših jeseniških tekmovalcev Marjan Vovk. S tem smo pridobili odličnega demonstratorja predvsem za mladinsko reprezentanco. Tokrat so se treninga udeležili tudi trije Amerikanci, ki so pokazali izredno znanje. Vsaka njihova vožnja je bila višek tveganja, na vse ali nič, kot pravimo. To pa ni bilo pravilno, ker se s tem

avtomatizirajo različne napake. Potrebna je postopnost, spreminjanje hitrosti, ne pa »kot da so olimpijske igre«, kakor je večkrat ponovil Joubert.

TEHNIKA

Osnovni položaj je nizka sedeča drža. Smučči so široko, roke pa vedno dvignjene spredaj v isti višini.

Zakaj sedeča drža? Smučar lahko kontrolira zavoj s tem, da je nagnjen naprej in robi s prednjim delom smučči. Ker so repi neobremenjeni, nastopa nevarnost zdrsanja. V sedečem položaju je največji pritisk na smučči od začetka čevlja nazaj. Zaradi prostih krivin je hitrost večja, obremenjeni repi ne zdrsevajo pa tudi zračni upor je manjši. Drža zavisi od nagnjenosti strmine. Bolj je strmo, nižja je drža.

Zakaj široka drža smučči?

Izguba ravnotežja pomeni padec, nepopolno izveden zavoj in podobno. Najpomembnejše pa je, da se na smučeh vzpostavlja izgubljeno ravnotežje z NASTAVLJANJEM ROBNIKOV, kar predstavlja zaviranje.

Koleno spodnje noge mora biti potisnjeno bolj navznoter, da smučka stoji primereno na robniku. Teža je lahko enakomerno porazdeljena na obeh smučeh v mehkem snegu, ker se v tem primeru premočno obremenjena smučka pogreza pregloboko v sneg in s tem zavira. Ker je večina prog danes trda, če že ne ledena, kar velja tudi za turistične proge, je jasno, kakšno važnost ima spodnja smučka. Le najboljše smučarji, za primer navajam Killya, lahko včasih vozijo po notranji,

ker jim to dovoljuje prefinjen občutek nastavljanja robnikov. Robljenje z notranjo smučko je grobo zaradi naravnega močnega nastavka. Običajno se smučar nagne naprej, s tem sprosti rep smučke, ki lahko zdrsava.

Po notranji smučki so primorani voziti smučarji, ki imajo noge močno na O. Ti se težko odpravljajo od notranjega robnika zunanje smučke, ker je ne morejo primereno postaviti na robnik. Nekoliko si lahko pomagajo s podlaganjem notranjega dela čevlja, kar pa hibe običajno ne odpravi popolnoma. Taka vožnja je zelo tvegana in zato velikokrat padejo.

Smučar, ki je v ravnotežju nad spodnjo smučko, se pri prestopanju in prenašanju težje odriva VSTRAN, ne naprej.

NOVI VOZNI REDI V MESTNEM PROMETU

Prometno podjetje »Ljubljana-transport« Poslovna enota Jesenice

Da bi vsem smučarjem zagotovili nemoten prevoz na smučišča, uvaja prometno podjetje »LJUBLJANA-TRANSPORT«, poslovna enota Jesenice, od 14. 12. 1969 dalje na linijah Moste—Jesenice—Kranjska gora—Rateče in Jesenice—Planina pod Golico nove vožnje z avtobusi ob nedeljah in praznikih, po spodaj objavljenih voznih redih. Prebivalce Gornjesavske doline pa želimo opozoriti predvsem na novouvedeno vožnjo z odhodom iz Rateč ob 12,30 in povratkom za Jesenice ob 14,55 uri, ki je v prvi vrsti namenjena obiskovalcem bolnikov v jeseniški bolnišnici.

MOSTE — JESENICE — MOJSTRANA — KRANJSKA GORA — RATEČE

POSTAJE	1 S	2 LZ	3 Z	4 LZ	5 Z	6 S	7 S	8 Z	9 LZ	10 S	11 S
Moste	—	—	8.50	9.50	11.50	—	—	15.50	16.50	—	—
Potoki	—	—	8.54	9.54	11.54	—	—	15.54	16.54	—	—
Valjarna Bela	6.03	—	—	—	—	14.04	—	—	—	—	22.03
Koroška Bela	6.06	7.43	8.58	9.58	11.58	14.07	—	15.58	16.58	—	22.06
Javornik-spomenik	6.08	—	—	—	—	14.09	—	—	—	—	22.08
Javornik-pod klancem	—	7.45	9.00	10.00	12.00	—	—	16.00	17.00	—	—
Jesenice-železnica	6.11	7.48	9.03	10.03	12.03	14.12	14.55	16.03	17.03	18.03	22.11
Jesenice-železniška postaja	6.13	7.50	9.05	10.05	12.05	14.14	14.57	16.05	17.05	18.05	22.13
Jesenice-zdravstveni dom	6.15	7.52	9.07	10.07	12.07	14.16	14.59	16.07	17.07	18.07	22.15
Jesenice-bolnica	6.16	7.53	9.08	10.08	12.08	14.17	15.00	16.08	17.08	18.08	22.18
Hrušica	6.19	7.56	9.11	10.11	12.11	14.20	—	—	—	18.11	22.19
Dovje	6.28	8.05	9.20	10.20	12.20	14.29	15.11	16.19	17.19	18.20	22.28
MOJSTRANA	6.31	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Pod Kepo	6.30	8.07	9.22	10.22	12.22	14.31	—	—	—	18.22	22.30
Belca	6.33	8.10	9.25	10.25	12.25	14.34	15.15	16.23	17.23	18.25	22.33
Gozd I	6.40	8.17	9.32	10.32	12.32	14.41	—	—	—	18.32	22.40
Gozd II	6.43	8.20	9.35	10.35	12.35	14.44	15.24	16.32	17.32	18.35	22.43
Log	6.47	8.25	9.40	10.40	12.40	14.48	—	—	—	18.40	22.47
KRANJSKA GORA	6.50	8.28	9.43	10.43	12.43	14.51	15.30	16.38	17.38	18.43	22.50
Podkoren	6.55	8.33	9.48	10.48	12.48	14.56	15.35	—	—	18.48	22.55
RATEČE	7.00	8.38	9.53	10.53	12.53	15.01	15.40	—	—	18.53	23.00

OPOMBA: Vozi v nedeljah in praznikih:

S = celo leto

Z = od 15. XII. do 15. III.

LZ = od 15. XII. do 15. III. in od 1. VII. do 31. VIII.

RATEČE — KRANJSKA GORA — MOJSTRANA — JESENICE — MOSTE

POSTAJE	1 S	2 LZ	3 Z	4 S	5 S	6 Z	7 LZ	8 S	9 LZ	10 LZ	11 S
RATEČE	4.55	8.45	10.45	12.30	12.55	14.45	15.45	16.45	—	—	20.55
Podkoren	5.00	8.50	10.50	12.35	13.00	14.50	15.50	16.50	—	—	21.00
KRANJSKA GORA	5.05	8.55	10.55	12.40	13.05	14.55	15.55	16.55	17.20	17.55	21.05
Log	5.08	—	—	—	13.08	—	—	—	—	—	21.08
Gozd II	5.12	9.01	11.01	12.46	13.12	15.01	16.01	17.01	17.26	18.01	21.12
Gozd I	5.15	—	—	—	13.15	—	—	—	—	—	21.15
Belca	5.22	9.10	11.10	12.55	13.22	15.10	16.10	17.10	17.35	18.10	21.22
Pod Kepo	5.25	—	—	—	13.25	—	—	—	—	—	21.25
MOJSTRANA	5.21	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Dovje	5.27	9.14	11.14	12.59	13.27	15.14	16.14	17.14	17.39	18.14	21.27
Hrušica	5.35	—	—	—	13.35	—	—	—	—	—	21.35
Jesenice-bolnica	5.38	9.25	11.25	13.10	13.38	15.25	16.25	17.25	17.50	18.25	21.38
Jesenice-zdravstveni dom	5.39	9.26	11.26	13.11	13.39	15.26	16.26	17.26	17.51	18.26	21.39
JESENICE-železniška postaja	5.41	9.28	11.28	13.13	13.41	15.28	16.28	17.28	17.53	18.28	21.41
Jesenice-železnica	5.43	9.30	11.30	13.15	13.43	15.30	16.30	17.30	17.55	18.30	21.43
Javornik-pod kl.	—	9.33	11.33	—	—	15.33	16.33	—	—	18.33	—
Javornik-spomenik	5.46	—	—	—	13.46	—	—	—	—	—	21.46
Koroška Bela	5.48	9.35	11.35	—	13.48	15.35	16.36	—	—	18.35	—
Valjarna Bela	5.51	—	—	—	13.51	—	—	—	—	—	21.51
Potoki	—	9.39	11.39	—	—	15.39	16.39	—	—	18.39	—
MOSTE	—	9.43	11.43	—	—	15.43	16.43	—	—	18.43	—

OPOMBA: Vozi v nedeljah in praznikih:

S = celo leto

Z = od 15. XII. do 15. III.

LZ = od 15. XII. do 15. III. in od 1. VII. do 31. VIII.

VOZNI RED NA LINIJI JESENICE — PLANINA POD GOLICO IN NAZAJ, BOMO OBJAVILI V PRIHODNJI STEVILKI

Kaj bomo gledali v kinu

KINO RADIO

13. in 14. decembra amer. barvni CS film **HLADNO-KRVNI KAZNJENEC**, v režiji Stewarta Rosenberga, v glavni vlogi Paul Newman, ob 17. in 19. uri.

15. decembra amer. barvni film **VODIČ ZA POROČENE MOSKE**, v režiji Genna Kellyja, v glavni vlogi Walter Matthau, ob 17. in 19. uri.

16. in 17. decembra švedski film **JAZ ŽENA**, v režiji Maca Ahlberga, v glavni vlogi Essy Persson, ob 17. in 19. uri.

18. decembra ital. barvni CS film **ŽELEZNI KAPETAN**, ob 17. in 19. uri.

19. decembra franc. barvni CS film **PET FANTOV ZA SINGAPUR**, v režiji Bernarda T. Michela, v glavni vlogi Sean Flynn, ob 17. in 19. uri.

20. decembra šp. barvni CS film **NJENA ZADNJA PESEM**, v režiji Juana de Ordoña, v glavni vlogi Sarita Montiel, ob 17. in 19. uri.

Kino PLAVŽ

13. in 14. decembra švedski film **JAZ ŽENA**, ob 18. in 20. uri.

15. in 16. decembra amer. barvni CS film **HLADNO-KRVNI KAZNJENEC**, ob 18. in 20. uri.

17. decembra ital. barvni CS film **ŽELEZNI KAPETAN**, ob 18. in 20. uri.

18. in 19. decembra ital. franc. barvni CS film **OKOVI GROZE**, ob 18. in 20. uri.

20. decembra amer. barvni film **PO SLEDEH ZLOČINA**, ob 18. in 20. uri.

Kino DOVJE

13. decembra ital. jug. barv. film **VOHUNKA BREZ IMENA**.

14. decembra franc. barvni CS film **ANGELIKA IN SULTAN**.

18. decembra amer. barvni CS film **HLADNO-KRVNI KAZNJENEC**.

20. decembra ital. franc. barvni CS film **OKOVI GROZE**.

Kino ŽIROVNICA

14. decembra ital. jug. barv. film **VOHUNKA BREZ IMENA**.

17. decembra amer. barvni CS film **HLADNO-KRVNI KAZNJENEC**.

21. decembra švedski film **JAZ ŽENA**.

OBVESTILO OBCANOM

Z namenom, da bi zaključili izplačevanje komunalne takse za leto 1969, obvešča davčna uprava Skupščine občine Jesenice vse občane naše občine, ki so plačali takso za letošnje leto, da jo dvignejo najkasneje do 25. 12. 1969, ker po tem roku davčna uprava ne bo več izplačevala komunalne takse za navedeno obdobje. Plačana komunalna taksa za leto 1968 se bo v mesecu decembru vračala po pošti.

LJUBITELJEM LETALSTVA

AEROKLUB JESENICE obvešča ljubitelje letalskega športa, da vpisuje nove članice in člane. Vsi, ki želijo postati člani, naj se prijavijo od 15. decembra do 15. januarja pri tajnici kluba Viki Brajc na telefon Železarna — interna 817, kjer lahko dobite tudi podrobne informacije.

AEROKLUB JESENICE

Kino KRANJSKA GORA

13. decembra amer. barvni C S film **KOMEDIJANTI**.

14. decembra ital. franc. barvni CS film **OKOVI GROZE**.

18. decembra švedski film **JAZ ŽENA**.

20. decembra amer. barvni CS film **HLADNO-KRVNI KAZNJENEC**.

Kino DELAVSKI DOM JAVORNIK

13. decembra franc. barvni CS film **ANGELIKA IN SULTAN**, ob 19. uri.

14. decembra nem. barvni CS film **VELIKA KACA**, ob 17. uri.

14. decembra šp. barvni CS film **NJENA ZADNJA PESEM**, ob 19. uri.

17. decembra ital. franc. barvni film **OKOVI GROZE**, ob 19. uri.

20. decembra švedski film **JAZ ŽENA**, ob 19. uri.

ZAHVALA

Ob izgubi naše ljubljene mame

RIKARDE LENARDIČ

se iskreno zahvaljujem primariju dr. Brandstetterju in dr. Pogačniku ter medicinskim sestram za njihov trud, da bi jo nam ohranili pri življenju.

Zahvaljujem se pevcem z Javornika za žalostinke, voznikom osebnih avtomobilov za dragoceno uslugo.

Lepa hvala tudi vsem znancem, ki so ji darovali cvetje in vsem, ki so se od nje poslovili na njeni zadnji poti.

Zalujoči: sin Mauro in Darko z družinama ter hčerka Stana s sinom Tončkom in hčerko Metko.

ZAHVALA

Ob smrti mojega moža

ANTONA TUŠARJA

se iskreno zahvaljujem dr. Rosensteini, dr. Čehu in dr. Brandstetterju za dolgoletno zdravljenje, vsem, ki so počastili njegov spomin in ga spremili na zadnji poti, še posebej pa pihalnemu orkestru za spremstvo na zadnji poti.

Vsem, ki so z nami sočustvovali in nam kakorkoli pomagali, iskrena hvala.

Zalujoči: žena Minka in ostalo sorodstvo.

ZAHVALA

Ob nenadni izgubi dragega moža in očeta

JOŽA REPINCA

se iskreno zahvaljujem ustanovalcem za pomoč v dneh težke izgube in venec. Posebna hvala darovalcem venec in cvetja. Najlepše se zahvaljujem govorniku tovarišu Pretnarju za poslovilne besede ob odprtem grobu ter sodelavcem gostinskega podjetja Železar in valjarne 2400 za venca.

Zahvaljujem se tudi pevcem Društva upokojencev Jesenice za žalostinke, voznikom osebnih avtomobilov za dragoceno uslugo, vsem, ki so z nami sočustvovali in izrekli sožalje ter se od njega poslovili in ga spremili na njegovi zadnji poti.

Zalujoči: žena Milka, sinova Milan in Jožko z družino ter ostalo sorodstvo.

ZAHVALA

Ob nenadni smrti naše dobre mame, stare mame in babice

MARJETA JENSTERLE

roj. Gasar

se zahvaljujem vsem, ki so se poslovili od nje na domu, poklonili vence in cvetje ter izrekli sožalje.

Zahvaljujem se vsem sosedom in znancem, ki so kakorkoli pomagali in stali ob strani. Zahvala zdravniškemu in stročnemu osebju internege oddelka splošne bolnišnice na Jesenicah, tov. Francetu Zupanu za poslovilne besede pred njenim domom, pevskega zboru za ganljive žalostinke in vsem, ki so pokojno mamo spremili na njeni zadnji poti, kakor tudi voznikom osebnih avtomobilov za dragoceno uslugo.

Zalujoči: hčerki Marica, Slavka, sinovi Jože, Karl in Tone z družinami.

NAGRAJENCI NAGRADNE KRIZANKE

V sredo je posebna komisija, ki so jo sestavljali: Metka Urbanc — knjigovodstvo, Neda Oblak — fakturni oddelek, Tončka Klinar — nabavni oddelek, Darinka Metelko — knjigovodstvo Javornik, Sonja Purger — splošni sektor in Anton Svetlin — finančni sektor, izžrebala nagrajence nagradne križanke, ki je bila objavljena v 47. številki Železarja ob dnevu republike. Prejeli smo rekordno število 757 rešitev, komisija pa je morala izvēči 20 rešitev, da je dobila 10 pravih.

Izžrebani so bili:

50 din prejme EDO DROBNAK — UOS;

po 40 din: LUDVIK BEM, upokojenec, Bled, Prešernova 53 in LOVRO PRETNAR — UOS;

po 30 din: TINCA JESENSEK, oddelek za obračun osebnih dohodkov, MILKA IZDA, fakturni oddelek in MAJDA AŽMAN, tajništvo;

po 20 din: JANKO GUZELJ, plavž, BOŽA ANDERLE, HVŽ, IVAN MEDVEŠČAK, upokojenec, Tavčarjeva 9, Jesenice in Marija SIVEC, OTK.

Vsem nagrajencem iskreno čestitamo in jih vabimo, da dvignejo nagrade od ponedeljka, 15. decembra dalje na uredništvu Železarja.

RESITEV NAGRADNE KRIZANKE:

Vod.: KOS, KROK, OKIS, UVELA, DOM, ANT, BE, UREDNIŠTVO, AN, ŽELEZARJA, NEPAL, LO, OAZA, ELI, ZENIT, IRENA, CO, OMAKA, JELEN, SITAR, NS, PAS, SK, ITN, ČESTITA, ILA, KRES, KRST, KOR, ANA, K, ZA, STONOGA, OSA, DAN, O, ONA, PROKRON, SKRBNA, K, RA REPUBLIKE, LO, A, GOLICA, TALITEV, SI, PASAR, A, OLIKA, KOKOT, GRIC, VIC, ANALIST, NIANSA, AVTOBUS, IKTUS, ERNA, TACA, HI, ANTENA, PATRON.

Razpisna komisija pri Dimnikarskem podjetju Jesenice razpisuje

prosto delovno mesto samostojnega računovodja z rednim delovnim časom. Šolska izobrazba — srednja, ali več let prakse v računovodski stroki. Osebnih dohodkov po pravilniku. Začetek delovnega razmerja s 1. 2. 1970. Rok prijave do 27. 12. 1969.

DIMNIKARSKO PODJETJE
Jesenice

VELIKO SILVESTROVANJE

v počitniškem DOMU V CRIKVENICI
s pričetkom ob 20. uri.

Prenočišče, oziroma počitek 1. 1. 1970 zagotovljen.

Konsumacija 50 N din
z večerjo, litrom vina in prenočiščem.

POTOVANJE Z LASTNIMI AVTOMOBILI

Po prijavah in potrebi organiziramo tudi avtobusni prevoz.

Prijave zbira O. Z. D. Restavracija KAZINA v pisarni ali po telefonu na št. ŽJ 973 s predplačilom konsumacije do 20. decembra 1969.

Brez masovnega drsanja ne bo kvalitete

Že vpogled v urnik rekreacijskega drsanja na umetni ledeni ploskvi nam pokaže zelo skopo odmerjen čas za masovno, rekreacijsko drsanje. Tako je masovnemu drsanju namenjeno tedensko v dopoldanskem času osem ur dvajset minut, popoldanskemu pa osem ur. Ob tem ne smemo prezreti tega, da se dopoldanskega drsanja ne morejo udeleževati šoloobvezni otroci, niti popoldanskega, niti popoldanskega izmenično razen morda otroci iz neposredne okolice drsališča. Torej ostane šoloobveznemu otroku, ki je rekreacijskega drsanja najbolj potreben, zelo malo časa na urniku rekreacijskega drsanja. Delno je to razumljivo glede na masovnost hokejskega športa, kegljačev na ledu pa tudi umetnih drsalcev, delno pa je temu vzrok v ne dovolj

preudarnem načrtovanju urnika oziroma nesorazmerne razdelitve časa med posameznimi koristniki glede nadaljnje perspektive tako hokeja, kakor umetnega drsanja. Nesporna je namreč ugotovitev, da so vsi hokejisti in umetni drsalci prve višje in osnovno znanje v drsanju naredili pri svobodnem, oziroma kreativnem drsanju. Če bo tega manj, bo tudi manjša izbira v obe športni dejavnosti. Sicer to prepustimo oblikovalcem drsalnih športov in pristojnim športnim organom z eno samo laično hipotezo: čimveč bo drsalcev na rekreacijskem drsanju in čimveč bomo temu drsanju nudili možnosti, večja bo izbira naraščanja v drsalne športe, poleg drugih zdravstvenih in vzgojnih koristi.

Vso kritiko pa zasluži nespoštovanje že itak minimalnega urnika rekreacijskega

drsanja, ki je bil javno objavljen. Zadnje nedelje so npr. prihiteli na drsališče otroci in drugi iz bližnje in daljnje okolice, tudi iz Radovljice in celo iz Kranja ter bili nemalo razočarani, ker je bilo igrišče zasedeno z mladimi hokejisti Olimpije in Jesenic. Verjetno bi se lahko tekma odigrala po rekreacijskem drsanju, če ne pa bi vsaj lahko organizatorji obvestili javnost, kdaj zaradi takih ali drugačnih vzrokov odpade rekreacijsko drsanje. Na Jesenicah ob lokalnem radiu in glasilu Železar to ni težko. Težje je za tiste, ki prihajajo od drugod. V vsakem primeru naj bi bilo odstopanje od urnika res le v skrajnih slučajih, nikakor pa ne zaradi podcenjevanja rekreacijskega drsanja. Tudi na ta način se pridobivajo ali izgubljajo prijatelji ledene ploskve?

Tesen poraz Kr. gore in dveštevilčna zmaga Jesenic

Hokejisti Kranjske gore so odpotovali v Beograd z željo, da bi v borbi proti Partizanu iztržili vsaj točko, če že ne več. Skorajda bi jim to uspelo. Veliko krivde za njihov poraz gre na račun slabih sodnikov.

Makuc, Robič, Razinger, Pipan, Kunšič, Ambrožič, Endliher, Hribar, Poljanšek, Škerjanc, Čemažar, Šebjanič, Pirih, Hafner, Smagin in Sušnik so v prvi tekmi na domačem igrišču Partizana premagali s 3:2, zato so vedeli, da jih v gosteh čaka velika borba z neposrednim tekmečem za izpad iz lige.

Na srečo smo lahko gledali tekmo tudi po televiziji in videli v prvi tretjini slab hokej. Na ledu je bilo toliko snega, da se ploščice ni dalo nikamor spraviti in sta vratarja lahko skoraj ves čas počivala. Ves čas igre sta bili obe ekipi enakovredni, le od 18. minute dalje so bili domačini nekoliko boljši.

Drugo tretjino je nehalo snežiti, led je bil boljši in

zato je bila tudi igra boljša ter hitrejša. Po rahli premoci Kr. gore, ko je Hribar imel več priložnosti za zadelek, je Mihajlovski iz gneče pred golom v 7. minuti domače povedel v vodstvo. Kr. gora je spet napadala, toda ploščica ni hotela mimo Šemsedinoviča v gol. Šele v 19. min. ga je Hribar končno le uspel premagati.

Tudi zadnji del igre sta bili ekipi enakovredni. Toda sodnika sta začela vedno bolj očitno soditi v korist Partizana. V 18. min. sta izključila Razingerja in takrat so Kranjskogorci prejeli še drugi gol. Kljub temu, da so protestirali, da ni veljaven, sta ga sodnika z očitnim veseljem priznala. Poljanšku pa prisodila še 10 minut disciplinske kazni. Do konca srečanja je ostalo premalo časa, da bi se rezultat dal še kaj spremeniti in Kr. gora je s tega pomembnega srečanja odšla kot poražene.

Kr. gora bo 13. 12. nastopila v Ljubljani proti Slaviji. Če ji bo uspelo zmagati, ji bodo dane skoro vse možnosti, da obstane v ligi. V srečanju na Jesenicah so Slavijo premagali s 7:1.

Istega dne zvečer smo na Jesenicah lahko po dolgem času spet videli kvalitetno hokejsko tekmo, ki je zadovoljila tudi tiste, ki radi vidijo veliko golov.

Napovedi Zagrebčanov so bile, da bodo izgubili s tremi do štirimi goli razlike.

Knez, M. Zbontar, Ravnik, S. Košir, Razinger, Jan, Tišler, Felc, Smolej, Hiti, Mlakar, F. Zbontar, Eržen, T. Košir in Pirc so, kljub sla-

bemu vremenu, dokaj številnim gledalcem, postregli z lepim hokejem. Pa tudi Medveščak ni igral slabo, kot bi lahko kdo sodil po njihovem porazu 10:1. Prvo tretjino so imeli celo veliko priložnosti, ki pa jih je odlični Knez znal zaustaviti.

Jeseničani so povedli z golom Smoleja v 4. min., minuto zatem pa je Zbontar zadel vratnico. Nevarne situacije so se menjavale tako pred enim kot pred drugim vratarjem, dokler ni bil uspešen Tišler v 12. min. s strelom od daleč. Ko je bil le 3 minute kasneje uspešen Mlakar, je Zibreta v vratih zamenjal Sinanović, ki pa je že v naslednji minuti izpustil strel Mlakarja. Minuto pred koncem tretjine smo videli najlepši gol srečanja. Lepo podajo Jana je prisrebno realiziral Zbontar.

Napadi domačinov so se v drugi tretjini nekoliko skrhali, pa vseeno ne toliko, da je ne bi dobili. Šele v 10. minuti je bil uspešen Jan, po napaki naše obrambe pa je najboljši igralec gostov Gojanović v 19. minuti za svoje moštvo dosegel častni zadelek. Še v isti minuti pa je tokrat odlični Pirc na podajo T. Koširja zvišal na 7:1.

V začetku zadnje tretjine so imeli Zagrebčani zrelo priložnost, da zmanjšajo poraz, toda Knez je Gojanovičev samostojni prodor povsem umirjeno zaustavil. Gostom je vedno bolj pojemala sapa in prejeli so še tri gole, ki so jih dali Felc (5), T. Košir (6) in Tišler (13). To je bila letos že osma prvenstvena tekma, ki so jo Jeseničani dobili z dvoštevilčnim rezultatom.

Videli bomo, kako se bodo odrezali na naslednjih tekmah, ko bodo igrali s svojimi najhujšimi nasprotniki. Že 13. 12. igrajo z Olimpijo, za katero bo najbrž največ zanimanja, nič manj pa ga ne bo za srečanje s KAC, s katerim igrajo 15. 12. Dne 18. 12. bomo lahko videli ekipo kanadskih izseljencev, ki jo vodi nekdanji član kanadske reprezentance, ki je leta 1959 nastopila v Pragi, Smrke, ki je sicer dolenjskega rodu. Da bi bil hokejski spored ta teden še bogatejši, bo 21. 12. gostoval na Jesenicah IEV Innsbruck, ki se bo letos potegoval za prvo mesto pri vrhu v tekmovalstvu za alpski pokal.

Z.

Posvet gorenjskih planincev v Gorjah

Z namenom povečati aktivnost v čez 110 planinskih društvih v Sloveniji, ki združujejo čez 65.000 aktivnih ljubiteljev in obiskovalcev gora, je pred leti Planinska zveza Slovenije slovensko planinsko področje razdelila na šest regij in to: ljubljansko, gorenjsko, primorsko, dolenjsko, štajersko in koroško.

Med najbolj delovnimi in uspešnimi področji je prav gotovo Gorenjska, ki združuje 17 delovnih planinskih društev, mladinskih in alpinističnih odsekov in postaj gorske reševalne službe. V teh organizacijah je vključenih čez 11.000 članov.

Po potrebi imajo te področne planinske organizacije svoje posvete, zbornice, sestanke, manifestacije, tečaje, prireditve, izlete, tabore in delovne akcije.

Preteklo soboto, 6. 12. je bil v počastitev 40-letnice PD Gorje (29. maja 1929—1969) zelo uspešen in dobro obiskan posvet gorenjskih planinskih društev v Gorjah. Posveta so se udeležili predstavniki in zastopniki vseh gorenjskih planinskih društev razen manj delovnih in manj aktivnih iz Zirov, Železnikov, Martuljke in Kranjske gore.

Zbrani planinci so kritično in samokritično analizirali delo v preteklem letu. Velik uspeh je bil dosežen ob prvem dnevu planincev, ko je bilo organiziranih in izvedenih več množičnih proslav, prireditev, izletov in pohodov v manj znane predele naših gora, zakurjenih pa je bilo tudi veliko kresov. Udeleženci gorenjskega posveta so čestitali PD, ki so v letošnjem letu slavili jubileje svoje ustanovitve in dela (PD Kranj, Jesenice, Gorje). Z zadovoljstvom so gorenjski planinci pozdravili tudi podelitev visokih državnih odlikovanj posameznim društvom in posameznikom, ki so zaslužni za planinstvo na našem področju.

Kritično so analizirali delo nekaterih PD s posebnim poudarkom na vključevanju mladine in delovnih ljudi med aktivne ljubitelje in obiskovalce gora. V prihodnje morajo vsa gorenjska planinska društva nameniti več denarja in posvetiti več skrbi delu mladinskih in alpinističnih odsekov v društvih, ki morajo biti gonilna sila vsega planinstva in alpinizma pri nas.

Udeleženci 26. posveta gorenjskih planincev so izdelali tudi okvirni program prireditev, taborov, delovnih akcij, proslav, plezalnih šol, izletov, tekmovalj, tečajev in odprav v tuja zahtevnejša gorstva v letu 1970. Vsa gorenjska PD bodo v prihodnjem letu skušala s svojimi mladinskimi in alpinističnimi odseki in postajami GRS vsestransko poživiti svojo aktivnost in v prvi vrsti pomladiti in pomnožiti število aktivnih ljubiteljev in obiskovalcev gora.

Planinsko društvo Škofja Loka bo skušalo z gorniki iz Železnikov in Zirov v počastitev 1.000 letnice svojega mesta zgraditi nov planinski objekt na Blegošu, planinci z Jesenic pa bodo v prihodnjem letu s pomočjo in sodelovanjem Železarne zgradili novo Spičko (2.050 m).

Gorniki iz Radovljice, ki bodo leta 1970 slavili 75-letnico svojega dela (10. marca 1895—1970) pa bodo z ostalimi gorenjskimi planinskimi društvi pod pokroviteljstvom PZS organizirali velik planinski tabor v čudovitem okolju Velega polja. To bo vsekakor velika in verjetno osrednja prireditev in manifestacija slovenskega planinstva v prihodnjem letu (v mesecu avgustu). Prireditev bi bila posvečena tudi 175-letnici pohoda in pristopa V. Vodnika na Triglav. Osrednja proslava bi bila posvečena tudi 75-letnici čtvrtve prve Vodnikove kočje na Vellem polju. Udeleženci planinskega tabora na Vellem polju bi se ob zaključku povzpeli na vrh Triglava v počastitev 75-letnice Aljaževskega stolpa, ki so ga izročili namenu navdušeni planinci 7. avgusta 1895.

Planinsko društvo Jesenice bo v prihodnjem letu odprlo novo stran v naši planinski aktivnosti. Pripravilo bo vse potrebno in otvorilo prvo slovensko planinsko slikarsko kolonijo sredi naših gora, na Vršču. V kolonijo bodo povabili vse priznane slovenske slikarje planinskih motivov, ki bodo po svojem znanju uporabljali planinski svet tam, kjer je ta izražen v vsej lepoti in edinstveni veličini nad Savo in Sočo med Prisojno, Razorano in Skriatno goro. To bo vsekakor lepa in pomembna pridobitev s ciljem večje domače in tuje propagande za naš planinski svet.

Prihodnji posvet gorenjskih planinskih društev bo v mesecu marcu v Radovljici v počastitev 75-letnice PD Radovljica. V maju ali juniju pa se bodo gorenjski gorniki zbrali na posvetu sredi svetočih narcisnih poljan Rožce in Golice, kjer bo treba spregovoriti končno besedo o gradnji novega, nujno potrebnega planinskega objekta na tem območju.

Zuro

JUDO

Pokal Nagaoka

Na velikem tekmovalstvu posameznikov v Ljubljani za pokal Kokichi Nagaoka je sodelovalo 145 tekmovalcev iz 15 klubov, med katerimi so bili tudi jeseniški judoisti. Največ uspeha so imeli tekmovalci Ljubljane, za njimi pa tekmovalci Impola. Od naših sta bila najboljša Brane Dvoršak, ki je bil drugi v težki kategoriji pri članih in pa Razman pri mladincih, ki je bil v lahki kategoriji tretji.

K. V.

Najmlajši odbojkarji

V okviru praznovanja dneva republike sta občinska športna zveza in odbojcarski klub Jesenice organizirala turnir za odbojkarje vseh osnovnih šol v občini. Tekmovanje je bilo v dvorani osnovnih šol na Jesenicah, ki

pa je bila žal nezakurjena, kar je zelo vplivalo na igro udeležencev.

Turnirja sta se udeležili samo dve ekipi pionirjev — ekipa osnovne šole Zirovnica in P. Voranc Jesenice. Po boljši igri so zasluženo zmagali učenci iz Zirovnice s 3:1.

Nastopilo pa je kar pet ekip pionirk, kar obeta, da bo ženska odbojka na Jesenicah še bolj zaživela. Po pričakovanju sta se za prvo mesto pomerili ekipi Mojstrane in Zirovnica. Po ogorčeni borbi in razmeroma dobri odbojki za to starost, so zmagale odbojkarice Mojstrane, ki jih poučuje Zdravko Kavčič, sicer igralec prvega moštva pri OK Jesenice.

Rezultati:

Mojstrana : P. Voranc 2:0, Zirovnica : T. Čufar 2:0, Zirovnica : Kor. Bela 2:0, Kor. Bela : T. Čufar 1:2, Mojstrana : Zirovnica 2:1, P. Voranc : T. Čufar 0:2.

Vrstni red:

1. Mojstrana, 2. Zirovnica, 3. T. Čufar, 4. P. Voranc, 5. Kor. Bela.

Z.

Odbojkarji v Kanalu

Na odbojcarskem turnirju v Kanalu, na katerem so sodelovale ekipe Kanala, Izole in Jesenic, so Jeseničani zasedli zadnje mesto. Z obema nasprotnikoma so izgubili — s Kanalom 3:0 (15:7, 15:9, 15:6) in z Izolo 3:0 (15:11, 15:6, 15:10).

To pa je razumljivo glede na to, da sta ekipi Kanala in Izole nastopili kompletni, v jeseniški vrsti pa so nastopili kar štirje mladinci, poleg tega pa pred turnirjem skoraj niso trenirali. Nastopili so Kavčič, Bergej, Arh, Božič, Kočnik in Pogačar.

Fužinar —

Ravne : Jesenice 2 : 5

V nadaljevanju namiznoteniške slovenske lige za ženske so igralke Jesenic v gosteh premagale Fužinarja z Raven s 5:2.

Rezultati:

Petrač : Ušeničnik 2:0, Krajger - Krajzler 1:2, Tišler : Novak 0:2, Petrač : Novak 0:2, Krajger : Ušeničnik 2:0, Tišler : Krajzelj 0:2, Krajger : Novak 0:2.